

Verslo liudijimą įsigijančio gyventojų atmintinė

Turinys

I. Įžanga.....	3
II. Veiklos, vykdomos įsigijus verslo liudijimą, apibūdinimas.....	3
III. Verslo liudijimų išdavimo ir pajamų mokesčio sumokėjimo tvarka.....	5
3.1. Kur įsigyti verslo liudijimą?.....	5
3.2. Ar verslo liudijimą įsigijusio gyventojų vykdomoje veikloje gali dalyvauti kiti fiziniai asmenys?	6
3.3. Kokius dokumentus turi pateikti norintieji įsigyti verslo liudijimą?.....	7
3.4. Per kiek laiko išduodamas verslo liudijimas?	8
3.5. Kokiems laikotarpiams išduodami verslo liudijimai?	9
3.6. Fiksuoto dydžio pajamų mokesčio sumokėjimo ir grąžinimo ypatumai	9
3.6.1. Koks yra fiksuoto dydžio pajamų mokestis?	9
3.6.2. Kiek ir kur reikia mokėti įsigyjant verslo liudijimą?	10
3.6.3. Kada pajamų mokestis turi būti papildomai sumokamas arba grąžinamas?	11
3.7. Kokia tvarka pratęsiamas verslo liudijimo galiojimas ir išduodamas dublikatas	12
3.8. Kieno prašymu verslo liudijimas pratęsiamas arba išduodamas dublikatas?.....	13
IV. Veiklos, vykdomos įsigijus verslo liudijimą, apskaita.....	13
4.1. Pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalas.....	13
4.1.1. Žurnalo pajamų dalies pildymas	14
4.1.2. Žurnalo išlaidų dalies pildymas.....	15
4.2. Veiklos vykdymo vietoje privalomi turėti dokumentai.....	17
4.2.1. Prekių (paslaugų) pirkimo-pardavimo dokumentai.....	18
4.2.2. Prekių, medžiagų ir žaliavų įsigijimo dokumentai.....	19
V. Verslo liudijimą įsigijusio gyventojų teisės, pareigos ir atsakomybė	21
5.1. Kokias teises įgyja gyventojas įsigydamas verslo liudijimą?	21
5.2. Kokių teisių verslo liudijimas nesuteikia?	22
5.3. Kokios yra veiklą pagal verslo liudijimą vykdančio gyventojų pareigos?.....	22
5.4. Kokia yra verslo liudijimą turinčio gyventojų atsakomybė už mokesčių prievolių vykdymo tvarkos pažeidimus?.....	24
5.4.1. Gyventojų atsakomybė už ūkinės ar komercinės veiklos pažeidimus	24
5.4.2. Atsakomybė už deklaracijos pateikimo tvarkos pažeidimą bei mokesčių vengimą	24
5.4.3. Atsakomybė už apskaitos reikalavimų nesilaikymą.....	24
5.4.4. Atsakomybė už valstybinio socialinio draudimo įmokų nemokėjimą	24
5.4.5. Atsakomybė už privalomojo sveikatos draudimo įmokų nemokėjimą ar netinkamą mokėjimą	25
5.4.6. Atsakomybė už pasikeitusių duomenų, turinčių įtakos mokesčio už verslo liudijimą dydžiui, nepranešimą	25
5.5. Verslo liudijimus įsigijusių gyventojų veiklos tikrinimas	25
5.6. Verslo liudijimus įsigijusių gyventojų teisė užginčyti pareigūnų veiksmus	26
VI. Valstybinis socialinis draudimas.....	26
6.1. Kokia valstybinio socialinio draudimo rūšimi privalomai draudžiasi verslo liudijimus įsigiję gyventojai?	26
6.2. Kokie yra pagal verslo liudijimus dirbančių gyventojų valstybinio socialinio draudimo įmokų dydžiai?.....	26
6.3. Kada pradedamos skaičiuoti valstybinio socialinio draudimo įmokos?	26
6.4. Kaip apskaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos?	26

6.5. Kaip turi mokėti valstybinio socialinio draudimo įmokas asmuo tuo pačiu laikotarpiu įsigijęs kelis verslo liudijimus?.....	27
6.6. Iki kada reikia sumokėti privalomas valstybinio socialinio draudimo įmokas?	28
6.7. Kokiais atvejais verslo liudijimus turintys asmenys gali nemokėti valstybinio socialinio draudimo įmokų?	28
6.8. Kokios socialinės garantijos yra teikiamos mokantiems valstybinio socialinio draudimo įmokas asmenims?	29
6.9. Kur mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos?.....	29
6.9.1. Valstybinio socialinio draudimo įmokų kodų sąrašas.....	29
VII. Privalomojo sveikatos draudimo įmokų sumokėjimas.....	30
VIII. Pajamų, gautų iš veiklos pagal verslo liudijimą, deklaravimas.....	30
8.1. Ar gyventojas turi teikti pajamų mokesčio deklaraciją?	30
8.2. Kokios formos deklaraciją pildyti ir teikti?.....	31
8.3. Ar iš veiklos pagal verslo liudijimą pajamų galima atimti patirtas veiklos išlaidas ir pasinaudoti pajamų mokesčio lengvatomis?.....	31
IX. Iki 2 proc. pajamų mokesčio sumos skyrimas paramai	32
X. Gyventojų registravimosi PVM mokėtojais ir PVM mokėjimo prievolės	32
10.1. Dėl prekių tiekimo ir paslaugų teikimo atsirandančios prievolės	32
10.1.1. Kada veiklą pagal verslo liudijimą vykdančias gyventojas privalo registruotis PVM mokėtoju?	32
10.1.2. Kaip apskaičiuojama į biudžetą mokėtina PVM suma, kai PVM mokėtoju neįsiregistravusio gyventojų metų (paskutinių 12 mėnesių) pajamos iš veiklos pagal verslo liudijimą yra didesnės kaip 100 000 Lt?.....	33
10.1.3. Nuo kada PVM mokėtoju neįsiregistravęs gyventojas turi pradėti skaičiuoti į biudžetą mokėtiną PVM?	33
10.2. Prievolės, atsirandančios dėl prekių įsigijimo iš kitų ES valstybių.....	33
10.2.1. Kada atsiranda prievolė registruotis PVM mokėtojais dėl prekių įsigijimų iš kitų ES valstybių narių?	33
10.2.2. Kokios prievolės atsirastų gyventojui, turėjusiam registruotis PVM mokėtoju dėl prekių įsigijimų iš kitų ES valstybių narių, tačiau juo neįsiregistravusiam?.....	34
XII. Rekomenduojami leidiniai.....	34

I. Įžanga

Verslo liudijimas – tai dokumentas, patvirtinantis fiksuoto pajamų mokesčio sumokėjimą verčiantis individualia veikla, pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) patvirtintą individualios veiklos, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, rūšių sąrašą¹.

Ši supaprastinta pajamų mokesčio sumokėjimo forma taikoma tik gyventojų² pajamoms, gautoms iš atskirų rūšių prekybinės, gamybinės ar paslaugų veiklos, apmokestinti. Be to, ir pati veikla pagal verslo liudijimą turi būti savarankiška veikla, kuria versdamasis gyventojas siekia gauti pajamų per tęstinį laikotarpį. Verslo liudijimą turinčio gyventojų veiklos santykiai su kitais asmenimis iš esmės turi skirtis nuo darbdavio ir darbuotojo santykių ir neturėti įprastiems darbo santykiams būdingų požymių: susitarimo dėl darbo apmokėjimo, darbo vietos ir funkcijų, darbo laiko, atostogų ir pan. Vykdydamas veiklą, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, gyventojas pats sprendžia su veikla susijusius klausimus, pats dengia jo veiklos vykdymo išlaidas ir užtikrina, kad jo faktiškai vykdoma veikla neišeitų už individualios veiklos, apmokestintos nustatytu fiksuotu pajamų mokesčiu ir įrašytos verslo liudijime, ribų.

Šioje atmintinėje apžvelgsime, kokią veiklą gyventojas gali vykdyti įsigijęs verslo liudijimą, kokie yra fiksuoto pajamų mokesčio už verslo liudijimą sumokėjimo ir gražinimo ypatumai, kokios yra verslo liudijimų išdavimo taisyklės. Apibūdinsime, kaip turi būti tvarkoma veiklos, vykdomos įsigijus verslo liudijimą, apskaita, kokius dokumentus privaloma turėti, kokios yra verslo liudijimą įsigijusio gyventojų teisės, pareigos ir su mokestinių prievolių vykdymo tvarkos pažeidimais susijusi atsakomybė.

Atmintinės pabaigoje pateikiamas mokesčių administratoriaus parengtų leidinių, kuriuos naudinga perskaityti verslo liudijimus įsigijusiems gyventojams, sąrašas.

II. Veiklos, vykdomos įsigijus verslo liudijimą, apibūdinimas

Gyventojas gali gauti pajamų iš ūkinės komercinės veiklos ir neįsteigęs juridinio asmens. Tai jis gali padaryti užsiimdamas individualia veikla, jeigu teisės aktai nenustato, kad tam tikros rūšies veiklą gali vykdyti tik juridiniai asmenys. Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatyme³ (toliau – GPMĮ) individuali veikla apibrėžiama, kaip savarankiška veikla, kuria versdamasis gyventojas siekia gauti pajamų ar kitokios ekonominės naudos per tęstinį laikotarpį.

Tačiau ne kiekvienos rūšies individualia veikla galima verstis įsigijus verslo liudijimą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintame individualios veiklos, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, rūšių sąraše yra išskirtos 98 veiklos rūšys, kuriomis galima verstis įsigijus verslo liudijimą. Šiame sąraše nurodomas veiklos rūšies pavadinimas ir skliausteliuose pateikiamas Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriuje⁴ (toliau – EVRK) nurodytas klasės numeris. Jeigu skliausteliuose nurodyta tik EVRK klasė, gyventojas gali

¹ Individualios veiklos, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, rūšys, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1797 „Dėl verslo liudijimų išdavimo gyventojams taisyklių“ (Žin., 2002, Nr. 112-4992; 2008, Nr. 53-1972).

² „Gyventojas“ sąvoka leidinyje vartojama pagal Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (Žin., 2002, Nr. 73-3085) 2 straipsnio 2 dalies apibrėžimą: „Gyventojas – nuolatinis ir nenuolatinis Lietuvos gyventojas“.

³ Žin., 2002, Nr. 73-3085.

⁴ Ekonominės veiklos rūšių klasifikatorius (EVRK 2 red.) patvirtintas Statistikos departamento prie LR Vyriausybės generalinio direktoriaus 2007 m. spalio 31 d. įsakymu Nr. DĮ-226 (Žin., 2007, Nr. 119-4877).

verstis visų toje EVRK klasėje nurodytų rūšių veikla, o jei skliausteliuose nurodyta, kad veiklos rūšis įeina į tam tikrą EVRK klasę, gyventojas gali verstis tik verslo liudijime nurodytos rūšies veikla. Atsižvelgdama į tokį veiklos rūšių aprašymą, Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) patvirtino Individualios veiklos, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, klasifikatorių⁵ (toliau – klasifikatorius). Jame nustatė atskirų veiklos rūšių porūšius, veiklos grupes ir mokesčio skaičiavimo būdus (dienomis ar mėnesiais) ir pagal tai suteikė atskirus kodus. Šiais kodais žymimoms veiklos rūšims savivaldybių tarybos nustato fiksuotus pajamų mokesčio dydžius, kuriais apmokestinamos per atitinkamą laikotarpį iš tokios veiklos gautos pajamos.

Siekiant tiksliau apibrėžti kai kurių veiklos rūšių apimtį, veiklos teritoriją ar jų pobūdį, šalia veiklos rūšių pavadinimų gali būti pateikta atitinkama žymė⁶. Ji padeda veiklą apibūdinti pagal tai, kokias teises tos veiklos verslo liudijimas suteikia. Pavyzdžiui, turint „*“ ženklą pažymėtą gamybinės veiklos verslo liudijimą, galima prekiauti savo gamybos prekėmis neįsigijus prekybos verslo liudijimo. Plačiau apie tai paaiškinta šio leidinio skyriuje „Kokias teises įgyja gyventojas įsigydamas verslo liudijimą?“

Gyventojui išduotame verslo liudijime turi būti nurodytas veiklos rūšies, už kurios vykdymą buvo sumokėtas fiksuotas pajamų mokestis, kodas (nurodytas klasifikatoriuje), veiklos rūšies pavadinimas ir jos priskyrimas EVRK klasei, taip pat atitinkama žymė (kai ji yra).

Prekybinei veiklai, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, būdinga tai, kad, ją vykdant, prekes galima parduoti tik gyventojams, tarp jų ir prekybos verslo liudijimus įsigijusiems gyventojams. Kitaip tariant, mokesčiu, sumokamu įsigyjant verslo liudijimą, yra iš anksto apmokestinamos pajamos, kurios bus gautos per verslo liudijimo galiojimą prekes pardavus gyventojams. Be to, vykdant prekybą, įsigijus verslo liudijimą, ribojamas prekių asortimentas, t.y. negalima prekiauti automobiliais, cukrumi, bei prekybos vieta, t.y. negalima prekiauti nuo laikinųjų prekybos įrenginių, pastatytų patalpose (išskyrus prekybą gėlėmis, knygomis, spaudos leidiniais ir prekybą patalpose, turinčiose prekyvietės statusą), taip pat iš kioskų, pastatytų patalpose.

Tuo atveju, jei gyventojas vykdo kitokią, nei verslo liudijime nurodyta, veiklą, jam pagal GPMĮ nuostatas atsiranda papildoma mokesstinė prievolė mokėti pajamų mokestį nuo verslo liudijime nenurodytos veiklos rūšies gautų pajamų.

Pavyzdys

Verslo liudijimas, išduotas veiklai, kurios rūšies kodas klasifikatoriuje – 33, *Poilsio parkų ir paplūdimių veikla, poilsinių transporto priemonių, turistinės stovyklos paslaugų teikimo, batuto ir kita veikla (x) (įeina į EVRK klases 55.30; 93.29)*, suteikia teisę verstis tik jame išvardyta veikla, kuri pagal savo pobūdį turi patekti į EVRK 55.30 ir 93.29 klases. Ši klasė EVRK apibūdinama kaip kita pramogų ir poilsio organizavimo veikla. Tai reiškia, kad pagal šį verslo liudijimą faktiškai vykdoma veikla negali būti tokia, kuri būtų priskirtina kitoms EVRK klasėms, kaip antai atrakcionų ir teminių parkų paslaugoms, aprašytoms EVRK 93.21 klasėje, arba cirko vaidinimams (žr. EVRK 90.01) ir daugumai

⁵ VMI prie FM viršininko 2002 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. 333 „Dėl Verslo liudijimo formos ir individualios veiklos, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, klasifikatoriaus patvirtinimo (išrašas)“ (Žin., 2002, Nr. 114-5114; 2008, Nr. 56-2141).

⁶ Ženkilai – „*“, „***“, „(x)“, „(xx)“.

kitų poilsio organizavimo paslaugų. Tačiau šiai veiklos kategorijai būtų priskirtinos ir pagal šį verslo liudijimą būtų galima teikti poilsio parkų ir paplūdimių aprūpinimo persirengimo kabinomis, rakinamomis spintelėmis, kėdėmis ir poilsio parko įrenginių eksploatavimo, pavyzdžiui, valčių priėplauka, paslaugas.

Vertinti, ar gyventojų faktiškai vykdomos veiklos pobūdis atitinka verslo liudijime įrašytą veiklą, yra įgaliotas apskrities valstybinės mokesčių inspekcijos (toliau – AVMI) teritorinio skyriaus mokesčių administratorius, kuris privalo išnagrinėti per patikrinimą nustatytas faktines veiklos vykdymo aplinkybes.

Pažymėtina, kad gyventojas gali įsigyti neribotą skirtingų veiklos rūšių verslo liudijimų skaičių. Jei gyventojas nori verstis veikla, kuri nepatenka į individualios veiklos, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, veiklos rūšių sąrašą, tai jis turi pasirinkti kitokią ūkinės veiklos formą, t.y. steigti įmonę arba registruoti individualią veiklą.

III. Verslo liudijimų išdavimo ir pajamų mokesčio sumokėjimo tvarka

Verslo liudijimų išdavimo gyventojams taisyklės patvirtino Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimu Nr. 1797 „Dėl verslo liudijimų išdavimo gyventojams taisyklių“ (Žin., 2002, Nr. 112 - 4992, toliau – Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimas Nr. 1797). Šiuo nutarimu Vyriausybė įgaliojo Valstybinę mokesčių inspekciją prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) patvirtinti verslo liudijimo formą ir nustatė, kad verslo liudijimus gyventojams turi išduoti AVMI teritoriniai skyriai.

3.1. Kur įsigyti verslo liudijimą?

Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarime Nr. 1797 nustatyta, kad **verslo liudijimai verstis veikla gyventojams gali būti išduodami:**

- 1) neribojant veiklos teritorijos,
- 2) visoje Lietuvos Respublikoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus miestų savivaldybių ir Marijampolės bei Neringos savivaldybių teritorijas,
- 3) konkrečios savivaldybės teritorijoje.

Verslo liudijimus verstis veikla neribojant veiklos teritorijos ir verstis veikla visoje Lietuvos Respublikoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus miestų savivaldybių ir Marijampolės bei Neringos savivaldybių teritorijas, išduoda gyventojų nuolatinės gyvenamosios vietos AVMI teritorinis skyrius. Verslo liudijimus verstis veikla konkrečios savivaldybės teritorijoje išduoda tos AVMI teritorinis skyrius, kurio veiklos teritorijoje bus vykdoma veikla.

Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui verslo liudijimą išduoda AVMI teritorinis skyrius, kurio teritorijoje jis gyvena, o jeigu gyvenamosios vietos Lietuvoje neturi, tai bet kuris AVMI teritorinis skyrius, kurio teritorijoje bus vykdoma veikla. Kai nenuolatinis Lietuvos gyventojas pageidauja verslo liudijimo verstis veikla konkrečios savivaldybės teritorijoje, tai tokį verslo liudijimą išduoda tos AVMI teritorinis skyrius, kurio veiklos teritorijoje bus vykdoma veikla.

Pastaba. Jeigu gyventojas nori įsigyti verslo liudijimą ne pagal gyvenamąją vietą, o pagal veiklos vykdymo vietą – jis savo prašymą gali pateikti tiek gyvenamosios vietos AVMI teritoriniam skyriui, tiek veiklos vykdymo vietos AVMI teritoriniam skyriui.

Pavyzdžiai:

1. Jei Vilniaus miesto gyventojas asmeninės nuosavybės teise turi gyvenamąsias patalpas Palangoje, kurias ketina išnuomoti (kitose Lietuvos teritorijose išnuomojamų patalpų neturi), tai Palangoje esančių patalpų nuomos verslo liudijimą jis turėtų įsigyti Palangos miesto valstybinėje mokesčių inspekcijoje.

2. Jei Vilniaus miesto gyventojas asmeninės nuosavybės teise turi gyvenamąsias patalpas Palangoje ir Kaune, kurias ketina išnuomoti, tai tų patalpų nuomos verslo liudijimą (verstis veikla neribojant veiklos teritorijos) jis turėtų įsigyti Vilniaus miesto valstybinėje mokesčių inspekcijoje.

Gyventojas, siekiantis įsigyti verslo liudijimą mieste (rajone), kuris nėra jo deklaruota gyvenamoji vieta⁷, mokesčių administratoriui pareikalavus turi pateikti dokumentus, patvirtinančius, kad šiame mieste ar rajone yra vieta, kurioje jis turi galimybę gyventi ir kurią jis įkuria, išlaiko ir naudoja. Jei gyventojas nepateikia tokių dokumentų, tai verslo liudijimas išduodamas deklaruotos gyvenamosios vietos AVMI teritoriniame skyriuje, išskyrus tuos atvejus, kai gyventojas nori verstis veikla konkrečios savivaldybės teritorijoje.

Verslo liudijimas gali būti išduodamas tik gyventojui, kuris yra sulaukęs 18 metų, tai yra jis turi įgijęs visišką civilinį veiksnumą, taip pat tais Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatytais atvejais, kai asmuo tampa veiksnus būdamas jaunesnis nei 18 metų⁸.

3.2. Ar verslo liudijimą įsigijusio gyventojų vykdomoje veikloje gali dalyvauti kiti fiziniai asmenys?

Verslo liudijimą įsigijusio gyventojų vykdomoje individualioje veikloje turi teisę dalyvauti: sutuoktinis, tėvas, motina, vaikas nuo 14 metų, globojamasis, globėjas (rūpintojas). Šie asmenys gali dalyvauti veikloje tik tada, jeigu jie yra įrašyti gyventojui išduotame verslo liudijime. Gyventojas savo prašyme išduoti verslo liudijimą turi nurodyti šiuos asmenis. Jei gyventojas to nepadarė iki verslo liudijimo išdavimo, tai jis turi paprašyti įrašyti į verslo liudijimą kitus asmenis verslo liudijimo galiojimo metu arba paduodamas prašymą pratęsti verslo liudijimą.

Visi verslo liudijime nurodyti asmenys turi teisę dalyvauti gyventojų vykdomoje individualioje veikloje, kuriai išduotas verslo liudijimas, kartu su juo ar jo nesant. Nesvarbu, kiek verslo liudijime yra nurodyta asmenų, šie asmenys (kartu ar po vieną) verslo liudijime nurodytą veiklą gali vykdyti tik turėdami verslo liudijimo originalą.

⁷ Gyvenamoji vieta deklaruota Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo (Žin., 1998, Nr. 66-1910) nustatyta tvarka.

⁸ Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (Žin., 2000, Nr. 74-2262; toliau – CK) nustato du atvejus, kada asmuo įgyja civilinį veiksnumą anksčiau nei jam sueis 18 metų:

1) tais atvejais, kai įstatymai leidžia fiziniam asmeniui sudaryti santuoką anksčiau, nei sueis 18 metų, asmuo, kuriam nėra suėjęs šis amžius, įgyja visišką civilinį veiksnumą nuo santuokos sudarymo momento (CK 2.5 straipsnis);

2) nepilnametis, sulaukęs 16 metų, jo tėvų, globos (rūpybos) institucijų, jo rūpintojo ar jo paties pareiškimu gali būti teismo tvarka pripažintas visiškai veiksnium, jeigu yra pakankamas pagrindas leisti jam savarankiškai įgyvendinti visas civilines teises ar vykdyti pareigas (CK 2.9 straipsnis).

Verslo liudijime nenurodyti asmenys negali dalyvauti verslo liudijime nurodytoje gyventojų vykdomoje individualioje veikloje. Plačiau apie tai skaitykite šio leidinio skyriuje „Kokių teisių verslo liudijimas nesuteikia?“

3.3. Kokius dokumentus turi pateikti norintieji įsigyti verslo liudijimą?

Gyventojas, norintis įsigyti verslo liudijimą, AVMI teritoriniam skyriui iki laikotarpio, kuriam norima įsigyti verslo liudijimą, pradžios privalo pateikti tokius dokumentus:

1. Prašymą (laisvos arba AVMI parengtos tipinės formos), kuriame turi būti nurodyta:
 - a) vardas, pavardė,
 - b) gyvenamoji vieta,
 - c) veiklos rūšis, kurios verslo liudijimą norima įsigyti,
 - d) laikotarpis, kuriam norima įsigyti verslo liudijimą,
 - e) verslo liudijimo galiojimo dienų skaičius ir kurio mėnesio kuriomis dienomis pageidaujama prekiauti (tik prekybinei veiklai, kai verslo liudijimą norima įsigyti vienai arba kelioms dienoms arba ilgesniam laikotarpiui),
 - f) veiklos vieta, kuri įrašoma į verslo liudijimą, kai norima įsigyti verslo liudijimą verstis veikla, kuri pagal VMI prie FM viršininko patvirtintą klasifikatorių priskiriama stacionarioje vietoje vykdomos veiklos rūšiai⁹ (klasifikatoriuje pažymėta (ST)). Jei kokios nors veiklos jau yra vykdomos, tai jos visos turi būti nurodytos prašyme ir įrašytos į verslo liudijimą (pvz., patalpų nuoma Kaune ir Palangoje). Gyventojas gali nurodyti ir kitos (ne stacionarioje vietoje vykdomos veiklos rūšies) veiklos vietą,
 - g) papildomai prašyme turi būti įrašomi:
 - 1) duomenys, kuriais remiantis gali būti taikomas savivaldybių tarybų nustatytas mažesnis fiksuotas pajamų mokestis. Šiuos duomenis turėtų nurodyti šie asmenys:
 - neįgalusis,
 - senatvės pensijos amžių sukakęs asmuo (moterys – 60 metų, vyrai – 62 metai ir 6 mėnesiai),
 - bedarbis, įregistruotas teritorinėje darbo biržoje,
 - gyventojas, vienas auginantis vaiką (vaikus) ar įvaikį (įvaikius) iki 18 metų, taip pat vyresnį (vyresnius), jei jis (jie) mokosi dieninėje bendrojo lavinimo mokykloje,
 - gyventojas, kartu su sutuoktiniu auginantis tris ir daugiau vaikų (įvaikių) iki 18 metų, taip pat vyresnius, jei jie mokosi dieninėse bendrojo lavinimo mokyklose, arba neįgalų vaiką (įvaikį), kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis,
 - bendrojo lavinimo, profesinių, aukštųjų mokyklų dieninių skyrių moksleiviai ir studentai;
 - gyventojas, turintis tradicinio amatininko statusą. Tradicinio amatininko statuso įgijimą patvirtina Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos išduotas tradicinių amatų meistro pažymėjimas,
 - gyventojas, kuris verslo liudijimo galiojimo metu gauna su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų,
 - asmenys, kurie ketina vykdyti veiklą visoje Lietuvos Respublikos teritorijoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Neringos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus miestus,

⁹ Stacionarioje vietoje vykdomos veiklos rūšys VMI prie FM viršininko 2002 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. 333 patvirtintame Individualios veiklos, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, klasifikatoriuje pažymėtos ženklų (ST).

- asmenys, kurie ketina vykdyti veiklą konkrečios savivaldybės teritorijoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Neringos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus miesto savivaldybių teritorijas.

2) duomenys apie kompiuterinių žaidimų komplektų skaičių, įsigyjant kompiuterinių žaidimų verslo liudijimą.

2. Asmens tapatybės dokumentą: pasą ar kitą asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą. Užsienio valstybės pilietis, be asmens identifikuojančio dokumento, turi pateikti leidimą laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimą gyventi Europos Bendrijoje ar leidimą nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje (šis reikalavimas netaikomas Europos Sąjungos valstybių narių, Europos laisvosios prekybos asociacijos valstybių narių piliečiams ir jų šeimų nariams; toliau – leidimas gyventi);

3. Dokumentą, patvirtinantį teisę taikyti mažesnę pajamų mokestį (jeigu savivaldybių tarybos tokių asmenų atžvilgiu yra priėmusios atitinkamą sprendimą). Dokumento originalas grąžinamas gyventojui, o jo kopija paliekama verslo liudijimą išduodančiam AVMI teritoriniam skyriui;

4. Giminybę, santuoką, globą (rūpybą) patvirtinantį dokumentą (jei į verslo liudijimą pageidaujama įrašyti kitus asmenis), kurio kopija paliekama verslo liudijimą išduodančiam AVMI teritoriniam skyriui;

5. Su garso ir vaizdo kūrinių prodiuseriais ir fonogramų gamintojais arba jų teisių perėmėjais sudarytos autorinės licencinės sutartys, suteikiančios teisę Lietuvos Respublikos teritorijoje platinti garso ir vaizdo kūrinius ir(arba) fonogramas bet kokiose laikmenose (nuomoti juos ir(arba) jais prekiauti);

6. Tradicinių amatų meistro pažymėjimą, patvirtinantį tradicinio amatininko statuso įgijimą¹⁰.

Jei čia paminėti dokumentai nepateikiami, verslo liudijimas **neišduodamas** (atitinkamai atvejais netaikomas savivaldybių tarybų nustatytas mažesnis pajamų mokestis). Verslo liudijimas taip pat **neišduodamas ir nepratešiamas**, jeigu gyventojas skolingas Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui. (Daugiau informacijos apie pareigą mokėti valstybinio socialinio draudimo įmokas galima rasti šios atmintinės skyriuje „Valstybinis socialinis draudimas“.)

Pirmą kartą verslo liudijimus įsigyjantiems gyventojams pasirašytinai yra įteikiamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. lapkričio 19 d. nutarimo Nr. 1797 ir juo patvirtintų Verslo liudijimų išdavimo gyventojams taisyklių kopijos bei ši atmintinė. Taip pat įteikiamas Individualios veiklos, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, klasifikatorius.

3.4. Per kiek laiko išduodamas verslo liudijimas?

Verslo liudijimas išduodamas ne vėliau kaip per **4 darbo dienas** nuo reikalingų dokumentų pateikimo AVMI teritoriniam skyriui dienos. Iki verslo liudijimo išdavimo dienos į atitinkamos AVMI biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą turi būti sumokamas apskaičiuotas pajamų mokestis.

¹⁰ Pažymėjimo išdavimo tvarka patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gegužės 21 d. nutarimu Nr. 529 „Dėl tautinio paveldo produktų, tradicinių amatų mokymo programų, tradicinių mugių sertifikavimo, tradicinių amatų meistrų sertifikavimo ir atestavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2008, Nr. 66-2508).

Tais atvejais, kai gyventojas nori įsigyti verslo liudijimą vykdyti veiklą konkrečios savivaldybės teritorijoje, apskaičiuotas pajamų mokestis turi būti sumokėtas į tos AVMI biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, kuri aptarnauja tos savivaldybės teritoriją.

3.5. Kokiems laikotarpiams išduodami verslo liudijimai?

Verslo liudijimai gali būti išduodami **laikotarpiams, kurie turi būti ne ilgesni kaip iki tų pačių kalendorinių metų pabaigos.**

Prekybos verslo liudijimai išduodami pageidaujama kalendorinių metų laikotarpiui, skaičiuojamam dienomis ir/arba mėnesiais. Trumpiausias laikotarpis yra viena diena.

Pavyzdys

Prekybos kioske verslo liudijimą gyventojas gali įsigyti 2008 m. sausio 11–17 dienai, sausio 20 ir 23 dienoms bei nuo sausio 28 iki vasario 12 dienas, iš viso 25 dienoms.

Kitų rūšių verslo liudijimai išduodami pageidaujama mėnesių skaičiui, tačiau jis negali būti trumpesnis nei mėnuo. Verslo liudijimo galiojimo laikotarpis gali nesutapti su kalendoriniu mėnesiu, tačiau turi būti ne trumpesnis kaip 30 dienų.

Pavyzdys

Siuvinėtų dirbinių gamybos verslo liudijimą gyventojas gali įsigyti visam 2008 m. vasario mėnesiui ir nuo kovo 13 dienos iki balandžio 12 dienos, iš viso dviem mėnesiams.

Paskutinį kalendorinių metų mėnesį verslo liudijimas gali būti išduotas tik iki kalendorinių metų pabaigos. Tokiu atveju **fiksuotas pajamų mokestis apskaičiuojamas proporcingai verslo liudijimo galiojimo laikotarpiui.**

3.6. Fiksuoto dydžio pajamų mokesčio sumokėjimo ir gražinimo ypatumai

3.6.1. Koks yra fiksuoto dydžio pajamų mokestis?

Fiksuotas pajamų mokesčio dydis nustatomas atskirai kiekvienai veiklos rūšiai ar jos porūšiui. Fiksuotus pajamų mokesčio dydžius tvirtina kiekviena savivaldybė atskirai, todėl kiekvienoje savivaldybėje jie būna skirtingi. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarime Nr. 1797 rekomenduojama savivaldybėms iki einamųjų metų lapkričio 10 dienos patvirtintus kitų metų fiksuotus pajamų mokesčio dydžius pateikti AVMI teritoriniams skyriams. Vadinasi, savivaldybių tarybų nustatytas fiksuotas pajamų mokesčio dydis individualios veiklos rūšims, kuriomis gali būti verčiamasi turint verslo liudijimus, gali keistis kasmet, **bet jis negali būti mažesnis už dydį, kuris apskaičiuojamas taip: iš dvylikos minimaliųjų mėnesinių algų, galiojančių mokestinio laikotarpio, einančio prieš mokestinį laikotarpį, kuriam įsigyjami verslo liudijimai, spalio 1 dieną (2007 m. spalio 1 d. minimali mėnesinė alga 700 Lt, o 2008 m. spalio 1 d. – 800 Lt), sumos atėmus dvylika pagrindinių neapmokestinamųjų pajamų dydžių, galiosiančių to mokestinio laikotarpio, kuriam įsigyjami verslo liudijimai, sausio 1 dieną (2008 m. sausio 1 d. pagrindinis neapmokestinamasis pajamų dydis 320 Lt, kuris išliks nesikeitęs ir 2009 m. sausio 1 d.), ir pritaikius GPMĮ 6 straipsnio 3 dalyje nurodytą pajamų mokesčio tarifą, galiosiantį to mokestinio laikotarpio, kuriam įsigyjami verslo liudijimai, sausio 1 dieną (GPMĮ 6 straipsnio 3 dalyje nustatytas 24 proc. gyventojų pajamų mokesčio tarifas).**

Vadinasi, savivaldybių tarybos 2008 m. gali nustatyti fiksuotą pajamų mokesčio dydį ne mažesnę nei 1094,4 Lt (700x12-320x12)x24proc.), o 2009 m. – ne mažesnę nei 1382,4 Lt (800x12-320x12)x24proc.).

Savivaldybių tarybos turi teisę **nustatyti mažesnę** fiksuoto dydžio pajamų mokestį GPMĮ 6 straipsnio 4 dalies 1 – 4 punktuose išvardytiems asmenims:

- neįgaliesiems,
- asmenims, sukakusiems senatvės pensijos amžių,
- gyventojams, kurie vieni augina vaiką (vaikus) ar įvaikį (įvaikius) iki 18 metų, taip pat vyresnį (vyresnius), jeigu jis (jie) mokosi dieninėje bendrojo lavinimo mokykloje,
 - sutuoktiniams, auginantiems tris ir daugiau vaikų (įvaikių) iki 18 metų, taip pat vyresnius, jeigu jie mokosi dieninėse bendrojo lavinimo mokyklose, arba vyresnį neįgalų vaiką (įvaikį), kuriam nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis,
 - bedarbiams, kurie nustatytą tvarka įregistruoti teritorinėse darbo biržose,
 - bendrojo lavinimo, profesinių, aukštųjų mokyklų dieninių skyrių moksleiviams ir studentams,
 - asmenims, įsigyjantiems verslo liudijimą verstis verslo liudijime nurodytos rūšies veikla visoje Lietuvos Respublikoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Neringos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus miestus,
 - asmenims, įsigyjantiems verslo liudijimą verstis verslo liudijime nurodytos rūšies veikla konkrečios savivaldybės teritorijoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Marijampolės, Neringos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus miestų savivaldybių teritorijas,
 - asmenims, įsigyjantiems verslo liudijimą verstis tradicinių amatų veikla.
 - asmenims, kurie verslo liudijimo galiojimo metu gauna su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusių pajamų.

Informaciją apie nustatytus (patvirtintus) fiksuotus pajamų mokesčio dydžius savivaldybės **pateikia** AVMI teritoriniams skyriams, kuriuose ir galima sužinoti savivaldybių nustatytus pajamų mokesčio dydžius ir lengvatas minėtoms gyventojų grupėms. Ši informacija yra skelbiama ir VMI prie FM interneto svetainėje www.vmi.lt.

3.6.2. Kiek ir kur reikia mokėti įsigyjant verslo liudijimą?

Mokėtiną pajamų mokestį AVMI teritorinis skyrius apskaičiuoja proporcingai išduodamo verslo liudijimo galiojimo laikui, atsižvelgdamas į gyventojų teisę mokėti mažesnę pajamų mokestį, nustatytą atskiroms gyventojų grupėms. Todėl prašyme išduoti verslo liudijimą reikia nurodyti duomenis ir pateikti dokumentus, suteikiančius teisę taikyti savivaldybių tarybų nustatytą mažesnę fiksuoto dydžio pajamų mokestį.

Apskaičiuotas pajamų mokestis **apvalinamas** iki litų taip: 49 ir mažiau centų neskaičiuojami, o 50 ir daugiau centų laikomi litu.

Pavyzdys

Mokestis už kelioms dienoms išduodamą prekybos verslo liudijimą apskaičiuojamas taip: savivaldybės nustatytas metinis fiksuotas pajamų mokestis dalijamas iš tų metų kalendorinių dienų skaičiaus, o gauta suma dauginama iš prekiauti pageidaujamų dienų skaičiaus. Tarkime, suskaičiavus gauname 93 Lt 72 ct, tai mokėtinas pajamų mokestis būtų 94 Lt.

Fiksuotą pajamų mokestį gyventojas turi sumokėti į verslo liudijimą išdavusios AVMI biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, nurodydamas įmokos kodą. **Pajamų mokestis turi būti sumokėtas iki verslo liudijimo išdavimo dienos.**

Kai gyventojas pageidauja įsigyti verslo liudijimą verstis veikla neribojant veiklos teritorijos ar verstis veikla visoje Lietuvos Respublikoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus miestų savivaldybių ir Marijampolės bei Neringos savivaldybių teritorijas, tai dėl tokio verslo liudijimo šis gyventojas turi kreiptis į savo gyvenamosios vietos AVMI teritorinį skyrių, kuris apskaičiuoja konkretų pajamų mokestį pagal to gyventoją gyvenamosios vietos savivaldybės patvirtintus fiksuotus pajamų mokesčio dydžius.

Kai gyventojas pageidauja įsigyti verslo liudijimą verstis veikla konkrečios savivaldybės teritorijoje, tai dėl tokio verslo liudijimo šis gyventojas turi kreiptis į tos AVMI teritorinį skyrių, kurios teritorijoje gyventojas pageidauja vykdyti veiklą (gali kreiptis ir į savo gyvenamosios vietos AVMI teritorinį skyrių). Tokiu atveju konkretus pajamų mokestis apskaičiuojamas pagal veiklos vykdymo vietos savivaldybės patvirtintus fiksuotus pajamų mokesčio dydžius.

Pajamų mokesčio, privalomojo sveikatos draudimo įmokų ir įsiskolinimo Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui sumokėjimo kvitų originalai turi būti pateikti verslo liudijimą išduodančios AVMI teritoriniam skyriui iki verslo liudijimo išdavimo dienos.

3.6.3. Kada pajamų mokestis turi būti papildomai sumokamas arba grąžinamas?

Ilgesniam nei vieno mėnesio laikotarpiui verslo liudijimą įsigijęs gyventojas turi per 10 kalendorinių dienų verslo liudijimą išdavusiam AVMI teritoriniam skyriui pranešti apie duomenų, pagal kuriuos buvo apskaičiuotas pajamų mokestis, pasikeitimą.

Jei dėl duomenų pasikeitimo susidaro pajamų mokesčio permoka, ji gyventojui grąžinama arba įskaitoma Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo (toliau – MAĮ) nustatyta tvarka. Papildomai mokėtina arba grąžintina pajamų mokesčio suma skaičiuojama nuo kito mėnesio, einančio po mėnesio, kurį pakito duomenys, pirmosios (kalendorinės) dienos.

Pavyzdys

Neįgalusis gyventojas yra įsigijęs 4 mėnesių (kovo – birželio) elektrinių buitinių reikmenų taisymo paslaugų teikimo verslo liudijimą.

Tarkime, kad savivaldybė yra nustačiusi metinį šios veiklos rūšies 2400 Lt pajamų mokestį, kurį padalinę iš 12 mėn., gautume 200 Lt mėnesinį mokestį. Neįgaliesiems gyventojams savivaldybė nustatė mažesnę 1200 Lt metinį arba 100 Lt mėnesinį pajamų mokestį. Vadinasi, neįgalusis gyventojas, įsigydamas 4 mėnesiams tokį verslo liudijimą, sumoka 400 Lt pajamų mokestį (100 Lt x 4 mėn.).

Tarkime, kad Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos balandžio 12 d. gyventojui nebenustato neįgalumo statuso. Todėl šiam gyventojui atsiranda pareiga iki balandžio 22 d. verslo liudijimą išdavusiam AVMI teritoriniam skyriui apie tai pranešti ir papildomai sumokėti pajamų mokestį (papildomai mokėtina pajamų mokesčio suma skaičiuojama nuo gegužės 1 d. iki verslo liudijimo galiojimo pabaigos). Šiuo atveju papildomai mokėtina suma yra 200 Lt, kuri apskaičiuojama įvertinus pasikeitusias aplinkybes (kai nebenustatomas neįgalumas),

t.y. iš apskaičiuoto mokėtino pajamų mokesčio, kai neįgalumas nenustatytas (200 Lt x 2 mėn.), atimama sumokėta pajamų mokesčio suma (100 Lt x 2 mėn.).

Analogiškai būtų apskaičiuojama ir gyventojui gražintina pajamų mokesčio suma, jei atitinkamai pasikeistų aplinkybės (būtų nustatomas neįgalumas) verslo liudijimo galiojimo laikotarpiu.

Pajamų mokestis taip pat gražinamas arba įskaitomas, kai verslo liudijime įrašytos rūšies veikla nutrūksta ir ja nesiverčiama iki išduoto verslo liudijimo galiojimo laikotarpio pabaigos dėl gyventojų:

- ligos,
- išvykimo nuolat gyventi į užsienį,
- mirties,
- kitų išimtinų atvejų (AVMI teritorinio skyriaus vedėjo sprendimu).

Gyventojui mirus, pajamų mokestis gražinamas paveldėtojams arba įskaitomas palikėjo mokesčiai nepriemokai padengti. Šiuo atveju gražinama arba įskaitoma pajamų mokesčio suma skaičiuojama nuo palikimo atsiradimo momento (nuo mirties arba paskelbimo mirusiu dienos) iki išduoto verslo liudijimo galiojimo laikotarpio pabaigos.

Gyventojui susirgus, gražintina pajamų mokesčio suma skaičiuojama nuo ligos faktą patvirtinančiuose dokumentuose nurodytos ligos pradžios datos iki verslo liudijimo galiojimo laikotarpio pabaigos.

Kitais atvejais gražinama arba įskaitoma pajamų mokesčio suma skaičiuojama nuo rašytinio prašymo gražinti arba įskaityti pajamų mokestį verslo liudijimą išdavusiame AVMI teritoriniame skyriuje gavimo dienos iki išduoto verslo liudijimo galiojimo laikotarpio pabaigos.

Pavyzdys

Tarkime, kad gyventojas įsigijo verslo liudijimą verstis atitinkamos rūšies veikla 2009 m. sausio – kovo mėnesiais, kuriai fiksuotas metinis pajamų mokestis nustatytas 2400 Lt. Gyventojas už 3 mėnesius sumokėjo 600 Lt ($2400/12 \times 3$).

Vasario 20 d. gyventojas nusprendė išvykti į užsienį ir veiklą nutraukė. Vasario 25 d. apie veiklos nutraukimą raštu pranešė verslo liudijimą išdavusiam AVMI teritoriniam skyriui.

Norint nustatyti gražintiną pajamų mokesčio sumą, pirmiausia suskaičiuojamos dienos nuo prašymo gražinti pajamų mokestį AVMI teritoriniame skyriuje gavimo dienos (2009-02-25) iki verslo liudijimo galiojimo laikotarpio pabaigos (2009-03-31). Gautas dienų skaičius dauginamas iš savivaldybės nustatyto fiksuoto pajamų mokesčio dydžio, kuris būtų mokamas už vieną veiklos vykdymo dieną ($2400 \text{ Lt} / 365 \text{ dienų}$). Atlikę matematinius veiksmus ($35 \times 2400 / 365$), nustatome gražintiną 230 Lt pajamų mokesčio sumą.

Kai verslo liudijime yra įrašyti kiti, turintys teisę dalyvauti gyventojų vykdomoje veikloje, **fiziniai asmenys**, tai gražintina arba įskaitytina pajamų mokesčio suma skaičiuojama už laikotarpį nuo tokio verslo liudijimo jį išdavusiam AVMI teritoriniam skyriui gražinimo dienos iki verslo liudijimo galiojimo laikotarpio pabaigos.

3.7. Kokia tvarka pratęsiamas verslo liudijimo galiojimas ir išduodamas dublikatas

Verslo liudijimas, išduotas trumpesniam negu iki kalendorinių metų pabaigos laikotarpiui, sumokėjus papildomą pajamų mokestį gali būti pratęsiamas iki tų kalendorinių metų pabaigos (t.y. iki metų paskutinės dienos).

Pavyzdys

Nuo 2008 m. rugsėjo 12 d. iki 2008 m. gruodžio 12 d. išduotą avalynės taisymo verslo liudijimą gyventojas gali pratęsti iki 2008 m. gruodžio 31 dienos, t.y. 19 dienų.

Prašymas pratęsti verslo liudijimo galiojimo laiką turi būti pateiktas, kol verslo liudijimas dar galioja. Laiku nepateikus prašymo, verslo liudijimo galiojimo laikas **nepratęsiamas**. Tokiu atveju gali būti išduotas naujas verslo liudijimas.

Verslo liudijimas pratęsiamas ne vėliau kaip per **2 darbo dienas** nuo prašymo jį pratęsti pateikimo AVMI teritoriniam skyriui dienos. Pratęstas verslo liudijimas gyventojui išduodamas, kai jis sumoka papildomai apskaičiuotą pajamų mokestį ir įmoka Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui ¹¹.

Praradus verslo liudijimą, AVMI teritoriniam skyriui galima pateikti prašymą išduoti verslo liudijimo dublikatą. Prašyme turi būti nurodytos verslo liudijimo praradimo priežastys. Kartu su prašymu turi būti pateikiamas pasas ar kitas asmens tapatybę įrodantis dokumentas. Verslo liudijimo dublikatas išduodamas per dvi darbo dienas nuo prašymo išduoti verslo liudijimo dublikatą pateikimo AVMI teritoriniam skyriui dienos.

3.8. Kieno prašymu verslo liudijimas pratęsiamas arba išduodamas dublikatas?

Prašymą pratęsti verslo liudijimą ar išduoti jo dublikatą gali pateikti tik tas asmuo, kurio vardu buvo išduotas verslo liudijimas, arba įstatymų nustatyta tvarka šio asmens įgaliotas asmuo. Pagal fizinių asmenų, įrašytų į verslo liudijimą, tačiau neturinčių tinkamai įformintų įgaliojimų, pateiktus prašymus verslo liudijimų dublikatai neišduodami ir verslo liudijimų galiojimo laikas nepratęsiamas.

IV. Veiklos, vykdomos įsigijus verslo liudijimą, apskaita

Gyventojų, įsigijusių verslo liudijimus, buhalterinės apskaitos tvarka patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 17 d. nutarimu Nr. 1976 „Dėl gyventojų, įsigijusių verslo liudijimus, buhalterinės apskaitos tvarkos“¹¹.

4.1. Pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalas

Gyventojai, įsigiję verslo liudijimus, privalo¹² pildyti pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalus. Šio žurnalo forma ir jo pildymo tvarka patvirtinta Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 415 „Dėl Gyventojų, įsigijusių verslo liudijimą, pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalo formos ir jo pildymo tvarkos patvirtinimo“¹³. Šio žurnalo formomis gyventojus nemokamai aprūpina verslo liudijimą išduodantis AVMI teritorinis skyrius. Žemiau pateikiamas žurnalo formos pavyzdys.

¹¹ Apie tai plačiau skaityti skyriuje „Valstybinio socialinio draudimo tvarka“.

¹² Žin., 2002, Nr. 120-5408.

¹³ Tai nustatyta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. gruodžio 17 d. nutarimu Nr. 1976 patvirtintos Gyventojų, įsigijusių verslo liudijimus, buhalterinės apskaitos tvarkos 2 punkte.

¹³ Žin., 2002, Nr. 127-5760.

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos finansų ministro
2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 415

**GYVENTOJO, ĮSIGIJUSIO VERSLO LIUDIJIMĄ, PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ
APSKAITOS ŽURNALAS**

(Gyventojų asmens kodas, vardas ir pavardė)

(Verslo liudijimo Nr., išdavimo data)

(Veiktos pavadinimas ir kodas)

ANTRAŠTINIS ŽURNALO PUSLAPYDIS

Pildymo pavyzdys:

a. k. 30000000000, Vardenis Pavardenis
(gyventojų asmens kodas, vardas, pavardė)

Nr. V 357001, 2008 m. rugsėjo 2 d.
(verslo liudijimo Nr., išdavimo data)

Prekyba kioskuose, 04. 01
(veiklos pavadinimas ir kodas)

PAJAMOS			IŠLAIDOS		
Eilės numeris	Mėnesio dienos, kurių duomenys įrašomi	Suma (litas)	Eilės numeris	Prekių įsigijimo ir kitos išlaidos (žaliavoms, elektros energijai, nuomai, socialinio ir sveikatos draudimo įmokos ir kt.)	Suma (litas)
1	2	3	4	5	6

Šioje vietoje nurodomas veiklos laikotarpis (metai ir mėnuo), pvz.:
2008 metų rugsėjo mėnuo

PAJAMŲ IR IŠLAIDŲ DALIS

Žurnalas turi būti pildomas juodu ar tamsiai mėlynu rašikliu (rašalu). Žurnalo antraštiniame puslapyje turi būti įrašomi duomenys iš verslo liudijimo: gyventojų asmens kodas, vardas, pavardė, verslo liudijimo numeris, išdavimo data, veiklos rūšies pavadinimas ir kodas.

Žurnale turi būti nurodomas veiklos laikotarpis – metai ir mėnuo, pvz.: 2008 metai, rugsėjo mėnuo.

4.1.1. Žurnalo pajamų dalies pildymas

Įrašai apie gautas pajamas daromi kiekvieną dieną, kurią yra gaunamos pajamos. Jei kurią dieną pajamų negauta – įrašo daryti nereikia.

1 skiltyje turi būti nurodomas šios dalies įrašų eilės numeris. Pirmą dieną, kurią gyventojas pradėjo veiklą ir gavo pirmąsias pajamas, įrašoma žurnale ir pažymima skaičiumi „1“, kita diena – „2“ ir taip toliau.

2 skiltyje turi būti įrašoma mėnesio diena, kurią buvo gautos pajamos, pvz.: 05, 07 ir taip toliau.

3 skiltyje turi būti įrašoma per veiklos dieną gautų pajamų suma. Šioje skiltyje nerašomos pajamos, nesusijusios su individualia veikla, pvz., pajamos už parduotą asmeninės nuosavybės teise priklausantį turtą.

Tada, kai pirkėjui yra gražinami pinigai dėl to, kad jam buvo parduotos nekokybiškos prekės ar suteiktos nekokybiškos paslaugos, pinigų gražinimo dieną 3 skiltyje turi būti įrašoma „išmokėti pinigai už gražintas prekes“ arba „išmokėti pinigai už nekokybiškas paslaugas“ ir įrašoma išmokėta pinigų suma su minuso ženklu (-) (pvz.: -100 Lt).

Pasibaigus mėnesiui, turi būti apskaičiuojama, kiek per tą mėnesį gauta pajamų: susumuojamos visų to mėnesio dienų pajamos, o iš gautos sumos atimami už nekokybiškas prekes ar paslaugas gražinti pinigai. Gauta mėnesio pajamų suma įrašoma žurnalo puslapijo apačioje.

PAJAMOS		
Eilės numeris	Mėnesio dienos, kurių duomenys įrašomi	Suma (litais)
1	2	3
1	05	200,-
2	07	250,- -100,- (už gražintas prekes išmokėti pinigai)
...n	...31	3050,-
	IŠ VISO:	3400,-
Parašas	Vardenis Pavardenis	

Mėnesio pajamų suma bus reikalinga, kai, pasibaigus metams, reikės pildyti ir pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

4.1.2. Žurnalo išlaidų dalies pildymas.

Prieš pradėdant pildyti šią dalį, reikia atkreipti dėmesį į tai, kad Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 415 patvirtintoje Gyventojų, išsigijusio verslo liudijimą, pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalo pildymo tvarkoje prie žodžio „išlaidos“ visur prirašomas žodis „**apmokėtos**“. Todėl žurnale reikia išlaidas įrašyti tik tuomet, kai už prekes ar paslaugas yra apmokėta.

Pavyzdys

2008 m. rugsėjo mėnesį gyventojas pirkė prekių už 5000 Lt ir už jas sumokėjo, tačiau tą mėnesį jų pardavė už 2000 litų. Gyventojas žurnalo išlaidų skiltyje turės nurodyti visą už pirktas prekes sumokėtą išlaidų sumą – 5000 Lt, nesvarbu, kiek šių prekių buvo parduota tą mėnesį.

2008 m. rugsėjo mėnesį gyventojas pirkė prekių už 5000 Lt, tačiau tą mėnesį už prekes sumokėjo tik 3000 Lt, o likusių 2000 Lt mokėjimas buvo atidėtas spalio mėnesiui. Šiuo

atveju žurnalo išlaidų skiltyje jis nurodo už prekes faktiškai sumokėtą sumą – 3000 Lt, o likusioji 2000 Lt suma turės būti nurodyta spalio mėnesį, kai ji bus sumokėta.

Lietuvos Respublikos finansų ministro patvirtintoje pajamų ir išlaidų žurnalo pildymo tvarkoje minimas išlaidas galima suskirstyti į tris išlaidų grupes.

Pirma – tai prekių, medžiagų ir žaliavų įsigijimo išlaidos. Šios išlaidos turi būti pagrįstos juridine galia turinčiais įsigijimo dokumentais.

Antra – tai kitos su vykdoma veikla susijusios išlaidos: pastatų ir kitų statinių, transporto priemonių ir kito turto, naudojamo tik veikloje, eksploatavimo (remonto, degalų, tepalų ir kt.) išlaidos; įrenginių, įrengimų, įrankių įsigijimo išlaidos, patalpų nuomos mokesčiai, prekyvietės rinkliava, fiksuotas pajamų mokesčiai, sumokėtas įsigyjant verslo liudijimą, sveikatos ir socialinio draudimo įmokos ir kt. Šios rūšies išlaidų pagrįsti juridine galia turinčiais dokumentais neprivaloma.

Trečia – tai išlaidos, susijusios tiek su vykdoma veikla, tiek su asmeninėmis gyventojų reikmėmis, *pavyzdžiui: nuosavu automobiliu gyventojas veža į prekyvietę prekes ir tuo pačiu automobiliu važiuoja į kaimą pas gimines. Pakeliui degalinėje įpila degalų už 72 Lt. Pagal jo paties apskaičiavimus prekėms vežti į prekyvietę sunaudojo trečdalį degalų, t.y. patyrė 24 Lt išlaidų (72 Lt / 3).* Šios rūšies išlaidų taip pat neprivaloma pagrįsti juridine galia turinčiais dokumentais.

Gyventojas gali pasirinkti, kaip tvarkyti išlaidų apskaitą. Jis gali žurnale pateikti tik bendrą mėnesio išlaidų sumą arba išlaidas apskaityti pagal rūšis ir nurodyti kiekvienos iš jų sumas.

4 skiltyje turi būti nurodomas išlaidų rūšies eilės numeris, kai išlaidos apskaitomos pagal jų rūšis ir yra nurodoma kiekvienos jų suma. Šios skilties pildyti nereikia, kai įrašoma tik bendra mėnesio išlaidų suma.

5 skiltyje turi būti įrašomos per mėnesį patirtų (apmokėtų) veiklos išlaidų rūšys. Jas galima įrašyti neskaidant pagal rūšis. Įrašai gali būti daromi tada, kai išlaidos patiriamos, t.y. nelaukiant mėnesio pabaigos.

6 skiltyje turi būti įrašomos 5 skiltyje nurodytų mėnesio apmokėtų išlaidų sumos. Jos taip pat gali būti skaidomos pagal rūšis. Apmokėtų išlaidų sumos pagal rūšis gali būti įrašytos, kai jos patiriamos, t. y. nelaukiant mėnesio pabaigos.

Pavyzdys, kai įrašoma bendra viso mėnesio apmokėtų veiklos išlaidų suma, neskaidant pagal rūšis.

Žurnalo puslapio apačioje pažymima:

4 skiltis nepildoma;

5 skiltyje turi būti įrašoma „Bendros išlaidos“ (5 skiltis jau užpildyta)

6 skiltyje turi būti nurodoma bendra išlaidų suma (ir 6 skiltis jau užpildyta).

Užpildyta žurnalo išlaidų dalis atrodytų taip:

IŠLAIDOS		
Eilės numeris	Prekių įsigijimo ir kitos išlaidos (žaliavoms, el. energijai, socialinio ir sveikatos draudimo įmokos ir kt.)	Suma (litais)
4	5	6
		Iš viso: 2817,-

Parašas

Vardenis Pavardenis

Pavyzdys, kai žurnalas pildomas išlaidas skaidant pagal jų rūšis ir į žurnalą įrašomos, kai jos patiriamos, nelaukiant mėnesio pabaigos.

Tarkime, gyventojas verčiasi baldų gamyba ir pagamintą produkciją realizuoja prekyvietėse.

Rugsėjo 5 d. gyventojas pirkė medienos už 1200 Lt. Žurnalo 4 skiltyje turi būti pažymimas išlaidų rūšies eil. Nr. „1“, 5 skiltyje įrašoma „pirkta medienos“, o 6 skiltyje – 1200.

Rugsėjo 12 d. gyventojas už gamybinių patalpų nuomą sumokėjo 400 Lt. Įrašyti šias išlaidas į veiklos išlaidas, ar ne, sprendžia jis pats (išlaidas pagrindžiančių dokumentų turėti neprivaloma). Jeigu nusprendė įrašyti, tai žurnalo 4 skiltyje turi būti pažymimas išlaidų eil. Nr. „2“, 5 skiltyje įrašoma „patalpų nuoma“, o 6 skiltyje – 400.

Rugsėjo 21 d. nuosavu automobiliu gyventojas vežė į prekyvietę pagamintus baldus ir tuo pačiu automobiliu važiavo į kaimą pas gimines. Degalinėje už 72 Lt užsipylė degalų. Pagal jo skaičiavimus baldams vežti į prekyvietę sunaudėjo trečdalį degalų. Vadinasi, žurnalo 4 skiltyje reikia pažymėti eil. Nr. „3“, 5 skiltyje įrašyti „pirkta degalų“, o 6 skiltyje – 24 (72 padalinta iš 3).

Užpildyta žurnalo išlaidų dalis atrodytų taip:

IŠLAIDOS		
Eilės numeris	Prekių įsigijimo ir kitos išlaidos (žaliavoms, el. energijai, socialinio ir sveikatos draudimo įmokos ir kt.)	Suma (litais)
4	5	6
1	Pirkta mediena	1200,-
2	Gamybinių patalpų nuoma	400,-
3	Pirkti degalai	24,-
...n	Sumokėta pajamų mokesčio, sveikatos ir socialinio draudimo įmokos, pirkti dažų, išlaidos el. energijai ir kt.	1193,-
		Iš viso: 2817,-
Parašas	Vardenis Pavardenis	

Kitos pastabos dėl žurnalo pildymo:

- jeigu gyventojas verčiasi keliomis veiklos rūšimis ir turi įsigijęs kelis verslo liudijimus, šių veiklos rūšių pajamas ir išlaidas jis turi apskaityti atskiruose žurnaluose;
- jeigu skirtingoms veiklos rūšims gyventojas yra įsigijęs prekių, medžiagų ar žaliavų pagal vieną įsigijimo dokumentą, tai išlaidas joms įsigyti tarp atskirų veiklos rūšių jis paskirsto pats ir įrašo į atitinkamus žurnalus;
- jeigu veikla verčiamasi su pertraukomis, tai, atnaujinus tą pačią veiklą, galima toliau pildyti jau pradėtą žurnalą.

4.2. Veiklos vykdymo vietoje privalomi turėti dokumentai

Individualios veiklos, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, vykdymo vietoje gyventojas **privalo** turėti verslo liudijimą bei pasą ar kitą asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą. Jei gyventojas vykdomoje veikloje kartu dalyvauja ir į verslo

liudijimą įrašytas šeimos narys, tai pastarasis veiklos vykdymo vietoje turi turėti dokumentą, patvirtinantį giminystės ryšį su verslo liudijimą įsigijusiu gyventoju.

4.2.1. Prekių (paslaugų) pirkimo-pardavimo dokumentai

Gyventojas, įsigydamas verslo liudijimą, privalo įsigyti ir prekių (paslaugų) pirkimo-pardavimo kvitų knygeles bei jas turėti prekių ar paslaugų pardavimo vietoje. Prekių (paslaugų) pirkimo-pardavimo kvitų galima įsigyti AVMI teritoriniame skyriuje. Jų forma ir pildymo tvarka patvirtinta VMI prie FM viršininko 2002 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 379 „Dėl prekių (paslaugų) pirkimo-pardavimo kvito formos bei šių kvitų pildymo taisyklių patvirtinimo“¹⁴.

Gyventojai parduodami prekes arba suteikdami paslaugas gyventojams, įsigijusiems prekybos verslo liudijimus, privalo išrašyti prekių (paslaugų) pirkimo-pardavimo kvitus, o kitiems pirkėjams šie kvitai išrašomi tik jei jų pageidaujama. Kvitą išrašo prekių (paslaugų) pardavėjas. Pirmasis kvito egzempliorius duodamas prekių (paslaugų) pirkėjui, o antrasis – lieka pardavėjui.

¹⁴ Žin., 2003, Nr. 2-67; 2007, Nr. 31-11551.

Kvito pavyzdys:

FR0508 forma, patvirtinta Valstybinės mokesčių inspekcijos
 prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko
 2002 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. 379
 (Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos
 Respublikos finansų ministerijos
 viršininko 2007 m. kovo 8 d.
 įsakymo Nr. VA-16 redakcija)

PREKIŲ (PASLAUGŲ) PIRKIMO–PARDAVIMO KVITAS SERIJA X Nr. 0000000
 200__m.___mėn.___d.

Eil. Nr.	Prekės (paslaugos) pavadinimas	Kiekis	Kaina (Lt, ct)	Suma (Lt, ct)
1	2	3		

Gyventojo, išsigijusio verslo liudijimą,
 arba prekių (paslaugų) pardavėjo
 vardas arba vardo pirmoji raidė, pavardė _____

Verslo liudijimo Nr. _____
 Asmens kodas* _____
 Parašas _____

Prekių (paslaugų) pirkėjo
 vardas arba vardo pirmoji raidė, pavardė _____

Asmens kodas* _____
 Įmonės pavadinimas _____
 Įmonės kodas _____

* Nurodoma pirkėjo (paslaugos gavėjo) pageidavimu.
 1 egz. – prekių (paslaugų) pirkėjui.
 2 egz. – prekių (paslaugų) pardavėjui.

Gyventojai, PVM mokėtojai, parduodami prekes (paslaugas) privalo, pirkėjui pageidaujant, išrašyti ir PVM sąskaitą faktūrą.

Gyventojas, turintis verslo liudijimą ir perkantis iš verslo liudijimą išsigijusio gyventojo (ne PVM mokėtojo) jo pagamintą produkciją arba perkantis žemės ūkio produkciją iš gyventojo (ne PVM mokėtojo), kuris pats ją išaugino, arba perkantis iš gyventojo (ne PVM mokėtojo ir neįsigijusio verslo liudijimo) asmeninės nuosavybės teise priklausančius daiktus, **privalo išrašyti prekių (paslaugų) pirkimo-pardavimo kvitus**. Šiuo atveju kvitą turi išrašyti prekių pirkėjas. Antrasis kvito egzempliorius duodamas prekių pardavėjui, o pirmasis lieka prekių pirkėjui.

4.2.2. Prekių, medžiagų ir žaliavų įsigijimo dokumentai

Prekybos verslo liudijimus įsigiję gyventojai prekybos vietoje, o įsigiję gamybos verslo liudijimus – gamybos vietoje privalo turėti verslo liudijimus, taip pat pasą ar kitą asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą bei tokius prekių, medžiagų arba žaliavų įsigijimo dokumentus:

Privalomo turėti dokumento pavadinimas	kai prekės, medžiagos arba žaliavos įsigytos:
sąskaita faktūra arba PVM ¹⁵ sąskaita faktūra	iš Lietuvos juridinių asmenų arba užsienio apmokestinamųjų vienetų, vykdančių veiklą per nuolatinę buveinę
prekių (paslaugų) pirkimo-pardavimo kvitas, sąskaita faktūra arba PVM sąskaita faktūra	iš gyventojų, kurie verčiasi individualia veikla, kaip ji apibrėžta GPMĮ
dokumentas, kuriuo įformintas prekių, medžiagų arba žaliavų tiekimas ir iš kurio galima nustatyti ūkinės operacijos turinį	Europos Sąjungos valstybėse
importo deklaracija, kuria įformintas prekių, medžiagų arba žaliavų importas į Europos Bendrijų muitų teritoriją	ne Europos Bendrijų muitų teritorijose
prekių (paslaugų) pirkimo-pardavimo kvito pirmasis egzempliorius arba PVM sąskaita faktūra	iš gyventojų, įsigijusių verslo liudijimus verstis prekyba; kai iš verslo liudijimus įsigijusių gyventojų perkama šių gyventojų pagaminta produkcija; kai žemės ūkio produkcija perkama iš gyventojų (ne PVM mokėtojų), kurie patys ją išaugino; kai iš gyventojų (ne PVM mokėtojų ir neįsigijusių verslo liudijimų) perkami asmeninės nuosavybės teise priklausantys daiktai.

Gyventojai, vykdančys veiklą, privalo užtikrinti, kad jų išrašytos PVM sąskaitos faktūros, kuriomis įformintas prekių tiekimas ar paslaugų teikimas, taip pat jų gautos PVM sąskaitos faktūros būtų saugomos 10 metų nuo jų išrašymo. Privaloma saugoti dokumentus tokios formos (rašytinės ar elektroninės) kokios jie buvo išrašyti ar gauti, bei užtikrinti, kad per visą dokumentų saugojimo laikotarpį būtų išlaikytas PVM sąskaitų autentiškumas bei turinio vientisumas, taip pat kad dokumentai išliktų įskaitomi.

Be to, galioja individualios (personalios) įmonės vardu išrašyti prekių įsigijimo dokumentai, kai įsigijęs verslo liudijimą gyventojas savo veikloje naudoja ar prekiauja:

- savo likviduotos individualios įmonės medžiagomis, žaliavomis, prekėmis,
- savo individualios įmonės, įgijusios likviduojamos įmonės statusą, medžiagomis, žaliavomis, prekėmis. Tokiu atveju šios medžiagos, žaliavos, prekės turi būti paimtos iš įmonės veiklos ir toks paėmimas turi būti įformintas atitinkamu dokumentu (aktu ir pan.).

¹⁵ Pridėtinės vertės mokesčio.

Sutuoktiniai, įsigiję atskirus prekybos verslo liudijimus, toje pačioje prekyvietėje gali prekiauti prekėmis, turėdami vieno iš jų vardu išrašytus prekių įsigijimo dokumentus ir notariškai patvirtintą santuokos liudijimo nuorašą bei asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą.

Prekių, medžiagų arba žaliavų įsigijimą patvirtinantys dokumentai turi turėti juridinę galią, t.y. juose turi būti nurodyti visi reikalingi rekvizitai.

Gyventojas, įsigijęs *audiovizualinių kūrinių ir(arba) fonogramų bet kokiose laikmenose platinimo (nuomos ir(arba) prekybos)* verslo liudijimą, veiklos vietoje privalo turėti su garso ir vaizdo kūrinių prodiuseriais ir fonogramų gamintojais arba jų teisių perėmėjais sudarytas autorines licencines sutartis, suteikiančias teisę Lietuvos Respublikos teritorijoje platinti garso ir vaizdo kūrinius ir/arba fonogramas bet kokiose laikmenose (nuomoti juos ir/arba jais prekiauti).

V. Verslo liudijimą įsigijusio gyventojų teisės, pareigos ir atsakomybė

Verslo liudijimą įsigijęs gyventojas, kaip ir kiti mokesčių mokėtojai, visais mokesčių klausimais gali kreiptis į MIC nemokamu telefonu 1882 arba atvykti į AVMI teritorinių skyrių konsultavimo skyrius. Jeigu gyventojas nesupranta AVMI teritorinio skyriaus paaiškinimo arba su juo nesutinka, jis gali kreiptis į AVMI, o jeigu jo netenkina ir AVMI atsakymas, jis gali kreiptis į VMI prie FM.

5.1. Kokias teises įgyja gyventojas įsigydamas verslo liudijimą?

Verslo liudijimas suteikia teisę gyventojui ir jo verslo liudijime nurodytiems fiziniams asmenims verstis verslo liudijime nurodyta veikla, t.y. gyventojas ir verslo liudijime nurodytų asmenų pajamos, gautos verslo liudijimo galiojimo laikotarpiu iš verslo liudijime nurodytos veiklos, jų gavimo momentu pajamų mokesčiu papildomai neapmokestinamos.

Išduotas kurios nors veiklos rūšies verslo liudijimas suteikia teisę:

- verstis verslo liudijime nurodytos rūšies veikla neribojant veiklos teritorijos,
- verstis verslo liudijime nurodytos rūšies veikla visoje Lietuvos Respublikoje, išskyrus Alytaus, Kauno, Klaipėdos, Palangos, Panevėžio, Šiaulių ir Vilniaus miestų savivaldybių ir Marijampolės bei Neringos savivaldybių teritorijas,
- verstis verslo liudijime nurodytos rūšies veikla konkrečios savivaldybės teritorijoje,
- parduoti savo gamybos prekes ir paslaugas gyventojams, įmonėms, įstaigoms bei organizacijoms, jeigu kitaip nenustatyta individualios veiklos, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, rūšių sąrašė. Minėtame sąrašė kai kurios veiklos rūšys pažymėtos ženklais:
 - „x“ ženklas reiškia, kad verslo liudijimas nesuteikia teisės parduoti savo gamybos prekių ar teikti paslaugų įmonei, jeigu veiklos rūšis, kuria verstis yra įsigytas verslo liudijimas, yra viena iš veiklos rūšių, kuria verčiasi įmonė,
 - „xx“ ženklas reiškia, kad verslo liudijimas suteikia teisę savo gamybos prekes ir paslaugas parduoti tik gyventojams;
- prekybos verslo liudijimas suteikia teisę parduoti prekes gyventojams ir verslo liudijimus įsigijusiems gyventojams. Parduodant prekes įmonėms, įstaigoms ir organizacijoms, gyventojų pajamos apmokestinamos GPMĮ nustatyta tvarka.

Pavyzdys

1) Gyventojas įsigijo baldų gamybos verslo liudijimą, pažymėtą „x“ ženklų. Savo gamybos dirbinius jis gali parduoti prekybos įmonei ar įmonei, kuri verčiasi, pvz., avalynės gamyba, tačiau minėtų dirbinių jis negali parduoti įmonei, kuri taip pat gamina baldus.

2) Gyventojas įsigijo projektavimo konstravimo darbų verslo liudijimą, pažymėtą „xx“ ženklų. Pajamų už gyvenamųjų namų projektavimą pagal šį verslo liudijimą jis negali gauti iš jokios rūšies įmonių, įstaigų ar organizacijų, o tik iš gyventojų.

Abiem atvejais gyventojas pajamos iš veiklos, kuri nenumatyta pagal jo turimą verslo liudijimą, apmokestinamos GPMĮ nustatyta tvarka, neatsižvelgiant į tai, kad, įsigyjant verslo liudijimą, buvo sumokėtas fiksuotas pajamų mokestis.

Ženklu „*“ pažymėtos rūšies verslo liudijimas suteikia teisę prekiauti savo gamybos prekėmis, sukurtomis vykdant tame verslo liudijime nurodytą veiklą, t.y. nereikia įsigyti prekybos verslo liudijimo.

5.2. Kokių teisių verslo liudijimas nesuteikia?

Gyventojams išduoti verslo liudijimai nesuteikia teisės verstis licencijuojama veikla.

Išduotas prekybos verslo liudijimas nesuteikia teisės:

- prekiauti automobiliais, cukrumi,
- prekiauti nuo laikinųjų prekybos įrenginių, pastatytų patalpose (išskyrus prekybą gėlėmis, knygomis ir spaudos leidiniais), taip pat iš kioskų, pastatytų patalpose,
- prekiauti prekyvietėse gyventojams, įsigijusiems išnešiojamosios ir išvežiojamosios prekybos verslo liudijimus.

Verslo liudijimas gyventojui nesuteikia teisės įtraukti kitų, jo verslo liudijime nenurodytų asmenų, į savo vykdomą veiklą, kadangi gyventojas, įsigydamas verslo liudijimą, avansu sumoka pajamų mokestį už pajamas iš verslo liudijime nurodytos veiklos, kurią vykdo jis pats ar kartu su jo verslo liudijime nurodytais asmenimis. Gyventojas, ketindamas veiklai pasitelkti į verslo liudijimą neįrašytus fizinius asmenis, pavyzdžiui, sudarydamas su jais darbo sutartis, turėtų pasirinkti kitą ūkinės veiklos formą nei veikla pagal verslo liudijimą, t.y. turėtų steigti įmonę ar registruoti individualią veiklą.

5.3. Kokios yra veiklą pagal verslo liudijimą vykdančio gyventojas pareigos?

Verslo liudijimus įsigiję gyventojai privalo:

1. Lietuvos gyventojas, per mokestinį laikotarpį (kalendorinius metus) gavęs pajamų iš veiklos, kuria vertėsi turėdamas verslo liudijimą, privalo iki kitų metų gegužės 1 dienos pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją.
2. Gyventojas įsigytą verslo liudijimą, taip pat pasą ar kitą asmens tapatybę įrodantį dokumentą privalo turėti individualios veiklos, kuria gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, vykdymo vietoje.
3. Prekybos verslo liudijimą ir/ar gamybos verslo liudijimą įsigijęs gyventojas savo veiklos vietoje privalo turėti Verslo liudijimų išdavimo gyventojams taisyklėse nurodytus prekių, medžiagų arba žaliavų įsigijimo dokumentus.

4. Sutuoktiniai, įsigiję atskirus prekybos verslo liudijimus ir pageidaujantys toje pačioje prekyvietėje prekiauti prekėmis, turėdami vieno iš jų vardų išrašytus prekių įsigijimo dokumentus, privalo turėti notariškai patvirtintą santuokos liudijimo nuorašą.
5. Prekių, medžiagų arba žaliavų įsigijimo dokumentus (pvz., sąskaitas faktūras) ir kitus dokumentus gyventojas turi saugoti 5 metus. Išrašytos PVM sąskaitos faktūros, kuriomis įformintas prekių tiekimas ar paslaugų teikimas, taip pat gautos PVM sąskaitos faktūros privalo būti saugomos 10 metų nuo jų išrašymo. Privaloma saugoti dokumentus tokios formos (rašytinės ar elektroninės), kokios jie buvo išrašyti ar gauti. Svarbu užtikrinti, kad per visą dokumentų saugojimo laikotarpį būtų išlaikytas PVM sąskaitų autentiškumas bei turinio vientisumas, taip pat, kad dokumentai išliktų įskaitomi. Šiuos dokumentus gyventojas turi saugoti pats arba VMI prie FM nustatyta tvarka perduoti juos saugoti AVMI teritoriniam skyriui.
6. Gyventojas, įsigydamas verslo liudijimą, privalo įsigyti ir prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitų knygeles bei turėti jas veiklos vykdymo vietoje.
7. Gyventojai, parduodami prekes arba paslaugas gyventojams, įsigijusiems prekybos verslo liudijimus, privalo išrašyti prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitus, o kitiems pirkėjams šie kvitai išrašomi jų pageidavimu.
8. Gyventojai, PVM mokėtojai, parduodami prekes privalo pirkėjo pageidavimu išrašyti ir PVM sąskaitas faktūras.
9. Gyventojai, įsigiję verslo liudijimus, pirkdami iš verslo liudijimą įsigijusio gyventojų jo pagamintą produkciją arba pirkdami žemės ūkio produkciją iš gyventojų, kuris pats ją išaugino, arba pirkdami iš gyventojų asmeninės nuosavybės teise priklausančius daiktus, privalo išrašyti prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitus.
10. Gyventojai, įsigiję verslo liudijimus, privalo nustatyta tvarka pildyti pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalą.
11. Verslo liudijimus įsigiję gyventojai Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka privalomai turi draustis valstybiniu socialiniu draudimu bazinei pensijai gauti.
12. Gyventojai, įsigiję verslo liudijimus, moka privalomojo sveikatos draudimo įmokas.
13. Jeigu verslo liudijimas išduotas ilgesniam negu vieno mėnesio laikotarpiui ir pasikeitė duomenys, pagal kuriuos buvo apskaičiuotas pajamų mokestis, tai per 10 kalendorinių dienų nuo duomenų pasikeitimo dienos gyventojas privalo apie tai pranešti verslo liudijimą išdavusiam AVMI teritoriniam skyriui.
14. Pasikeitus stacionarioje vietoje vykdomos veiklos rūšies vietai, gyventojas per 10 kalendorinių dienų nuo pasikeitimo privalo apie tai pranešti verslo liudijimą išdavusiam AVMI teritoriniam skyriui. AVMI teritorinis skyrius per vieną darbo dieną nuo pranešimo gavimo dienos, gyventojui pateikus verslo liudijimą, padaro atitinkamus įrašus.
15. Gyventojai, įsigiję verslo liudijimus, privalo laikytis teisės aktuose nustatytų veiklos, kuria jie verčiasi, taisyklių.

Pavyzdys

Tarkime, gyventojas įsigijo žuvų, mėsos ir jų gaminių rūkymo paslaugų verslo liudijimą. Šios rūšies verslo liudijime privalo būti nurodoma stacionari veiklos vykdymo vieta (klasifikatoriuje šios rūšies veikla pažymėta (ST)). Šios rūšies veikla turi būti vykdoma patalpose, įrengtose pagal nustatytus veterinarinius, higieninius ir kitų maisto tvarkymą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus.

Ar patalpos atitinka nustatytus reikalavimus, tikrina teritorinė valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba.

5.4. Kokia yra verslo liudijimą turinčio gyventojų atsakomybė už mokesčių prievolių vykdymo tvarkos pažeidimus?

Verslo liudijimus įsigijusiems gyventojams, nesilaikantiems Verslo liudijimų išdavimo taisyklėse nustatytų reikalavimų (prekybos, gamybos ar paslaugų teikimo vietoje neturintiems prekių, medžiagų ar žaliavų įsigijimo dokumentų, neišrašantiems prekių (paslaugų) pirkimo–pardavimo kvitų, sąskaitų faktūrų, PVM sąskaitų faktūrų, kai tai numatyta Verslo liudijimų išdavimo taisyklėse, neteisingai tvarkantiems pajamų ir išlaidų žurnalus), taikoma atsakomybė, numatyta Administracinių teisės pažeidimų kodekse¹⁶ (toliau – ATPK), MAĮ ir kituose teisės aktuose.

Toliau apžvelgsime gyventojų atsakomybę, atsižvelgdami į pasitaikančius pažeidimus.

5.4.1. Gyventojų atsakomybė už ūkinės ar komercinės veiklos pažeidimus

Gyventojams, kurie vykdo veiklą neįsigiję verslo liudijimo arba neįregistravę individualios veiklos, taip pat kurie nevykdo šios atmintinės 5.3. skyriaus 2-5 punktuose išvardintų pareigų, taikoma administracinė atsakomybė pagal ATPK 172 straipsnį, t.y. skiriama bauda nuo 500 Lt iki 1000 Lt. Padarius pakartotinį pažeidimą (kai gyventojas už tai jau buvo baustas administracine nuobauda), skiriama bauda nuo 1000 Lt iki 2000 Lt.

5.4.2. Atsakomybė už deklaracijos pateikimo tvarkos pažeidimą bei mokesčių vengimą

Lietuvos gyventojas, per mokesčių laikotarpį (kalendorinius metus) gavęs pajamų iš veiklos, kuria vertėsi pagal tos veiklos rūšies verslo liudijimą, ir iki kitų metų gegužės 1 dienos nepateikęs ar pavėluotai pateikęs metinę pajamų mokesčio deklaraciją, taip pat pateikęs joje neteisingus duomenis, gali būti traukiamas administracinė atsakomybė vadovaujantis ATPK 172-1 straipsniu. Jam gali būti skirta administracinė nuobauda – įspėjimas arba bauda nuo 200 Lt iki 500 Lt. Už pakartotinę veiklą (padarytą gyventojų, anksčiau bausto administracine nuobauda už tokį pažeidimą) skiriama bauda nuo 500 Lt iki 1000 Lt. Jei ši veikla padaroma siekiant nuslėpti arba nuslepianč mokesčius ir jeigu tai neužtraukia baudžiamosios atsakomybės, skiriama bauda nuo 2000 Lt iki 4000 Lt.

5.4.3. Atsakomybė už apskaitos reikalavimų nesilaikymą

Gyventojai, vykdančys veiklą pagal verslo liudijimus, bet nepildantys pajamų ir išlaidų apskaitos žurnalo, neišrašantys prekių pardavimo dokumentų, neturintys pirkimo–pardavimo kvitų knygelėlių ar kitaip nevykdantys šios atmintinės 5.3. skyriaus 6-10 punktuose išvardytų pareigų, traukiami administracinė atsakomybė pagal ATPK 173-1 straipsnį. Jiems skiriama bauda nuo 100 Lt iki 200 Lt. Už tą pačią veiklą, padarytą šio straipsnio 2-5 dalyse numatytais aplinkybėmis, gali būti skirta bauda iki 40 000 Lt.

5.4.4. Atsakomybė už valstybinio socialinio draudimo įmokų nemokėjimą

Verslo liudijimus įsigijusiems gyventojams, kuriems yra prievolė mokėti valstybinio socialinio draudimo įmokas, tačiau jų laiku nesumoka, vadovaujantis Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 16 straipsniu skaičiuojami delspinigiai. Jei per patikrinimą nustatoma, kad socialinio draudimo įmokos neteisėtai buvo sumažintos, priskaičiuojama trūkstama jų suma ir skiriama 50 proc. tos sumos dydžio bauda.

¹⁶ Žin., 1985, Nr. 1-1.

5.4.5. Atsakomybė už privalomojo sveikatos draudimo įmokų nemokėjimą ar netinkamą mokėjimą

Verslo liudijimus turintiems gyventojams, neapskaičiavusiems ir nesumokėjusiems ar pavėluotai sumokėjusiems privalomojo sveikatos draudimo įmokas, skaičiuojami delspinigiai pagal MAĮ.

5.4.6. Atsakomybė už pasikeitusių duomenų, turinčių įtakos mokesčio už verslo liudijimą dydžiui, nepranešimą

Jei pasikeičia gyventojų, turinčių verslo liudijimą ilgesniam negu vieno mėnesio laikotarpiui, duomenys, pagal kuriuos buvo apskaičiuotas pajamų mokestis, toks gyventojas per 10 kalendorinių dienų nuo duomenų pasikeitimo dienos privalo apie tai pranešti verslo liudijimą išdavusiam AVMI teritoriniam skyriui. Jeigu verslo liudijimą įsigijęs gyventojas nepraneša apie pasikeitimą ir taip išvengia dalies mokesčio mokėjimo, vadovaujantis MAĮ, jam skiriama bauda nuo 10 iki 50 proc. papildomai apskaičiuoto pajamų mokesčio dydžio sumos, o nuo nesumokėtos mokesčio sumos skaičiuojami delspinigiai.

5.5. Verslo liudijimus įsigijusių gyventojų veiklos tikrinimas

Gyventojų pagal verslo liudijimą vykdomą veiklą gali tikrinti valstybinių kontrolės institucijų pareigūnai. AVMI ir VMI prie FM pareigūnai veiklos patikrinimus atlieka turėdami savo viršininkų ar jų įgaliotų pareigūnų pasirašytus pavedimus tikrinti.

Pradėdami patikrinimus, pareigūnai gyventojui turi prisistatyti, parodyti savo tarnybinius pažymėjimus, supažindinti jį su pavedimais tikrinti.

Patikrinimai atliekami dalyvaujant verslo liudijimą įsigijusiam gyventojui. Jeigu tuo metu jo nėra, o veiklą vykdo į verslo liudijimą įrašytas šeimos narys, tai patikrinimas atliekamas dalyvaujant tam šeimos nariui.

Pareigūnas turi teisę pagal dokumentų paėmimo aktą iš gyventojų laikinai – iki 30 dienų – paimti dokumentus, daryti jų kopijas arba išrašus, tuos dokumentus sužymėti, kad būtų išvengta jų klastojimo.

Jei mokesčių mokėtojas teigia, kad jo dokumentai yra pavogti ar kitaip prarasti, jis turi pateikti tokį faktą patvirtinantį dokumentą.

Per patikrinimą įtarus, kad verslo liudijimą įsigijęs gyventojas turi prekių be jų įsigijimo dokumentų, kad verčiasi neteisėta ūkine – komercine veikla ar kitaip pažeidžia teisės aktų reikalavimus, turi būti atliekamas visų prekių grupių, blankų, žaliavų ar kitokių materialinių vertybių inventorizavimas ir surašomas inventorizavimo aprašas.

Per patikrinimą nustačius teisės aktų pažeidimą ir administracinės teisės pažeidimo faktus, turi būti surašomas ATP protokolas.

Verslo liudijimus įsigijusiems gyventojams rekomenduojama laisvos formos žurnaluose registruoti valstybinių kontrolės institucijų pareigūnų atliekamus patikrinimus. Valstybės kontrolės institucijos pareigūnai šiame laisvos formos žurnale (jeigu jį tikrinimo metu pateikia verslo liudijimą įsigijęs gyventojas) privalo įrašyti atstovaujamos valstybinės kontrolės institucijos pavadinimą, savo vardus ir pavardes, pareigas, tikrinimo tikslus, datą, trumpą tikrinimo išvadą ir pasirašyti.

Veiklos patikrinimo žurnalo pavyzdys

Eil. Nr.	Kontrolės institucija	Tikrintojo vardas, pavardė	Tikrintojo pareigos	Patikrinimo tikslas	Tikrinimo data, laikas	Patikrinimo išvada	Tikrintojo parašas

5.6. Verslo liudijimus įsigijusių gyventojų teisė užginčyti pareigūnų veiksmus

MAĮ 144 straipsnyje įtvirtinta gyventojų teisė apskūsti bet kurį mokesčių administratoriaus (jo pareigūno) veiksma arba neveikimą. Ginčai tarp gyventojų ir mokesčių administratoriaus nagrinėjami Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo²⁰ nustatyta tvarka. Gyventojų skundas dėl mokesčių administratoriaus pareigūno veiksmų ar neveikimo turi būti paduodamas Administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui per vieną mėnesį nuo mokesčių administratoriaus priimto sprendimo įteikimo mokesčių mokėtojui dienos arba per du mėnesius nuo dienos, kai baigiasi įstatymo ar kito teisės akto nustatytas reikalavimo įvykdymo terminas. Jei mokesčių administratorius nevykdo savo pareigų ar vilkina sprendimą, toks neveikimas (vilkinimas) gali būti apskūstas per du mėnesius nuo dienos, kai baigiasi klausimui išspręsti nustatytas laikas.

VI. Valstybinis socialinis draudimas

6.1. Kokia valstybinio socialinio draudimo rūšimi privalomai draudžiasi verslo liudijimus įsigiję gyventojai?

Verslo liudijimus įsigiję gyventojai privalomai draudžiasi pensijų socialiniu draudimu tik pagrindinei pensijos daliai gauti.

Privalomuoju valstybiniu socialiniu draudimu nedraudžiami verslo liudijime įrašyti tokie fiziniai asmenys: sutuoktinis, tėvas, motina, vaikas ar globojamasis nuo 14 metų, globėjas (rūpintojas).

6.2. Kokie yra pagal verslo liudijimus dirbančių gyventojų valstybinio socialinio draudimo įmokų dydžiai?

Įmokos dydis pagrindinei pensijos daliai gauti – 50 proc. bazinės pensijos. Nuo 2008 m. sausio 1 d. bazinė pensija yra 316 Lt²¹, tad įmokos dydis per mėnesį yra 158 Lt.

6.3. Kada pradedamos skaičiuoti valstybinio socialinio draudimo įmokos?

Gyventojai, kurie verčiasi individualia veikla įsigiję verslo liudijimą, privalomas mokėti valstybinio socialinio draudimo įmokas moka nuo savo veiklos vykdymo pradžios iki veiklos pabaigos.

6.4. Kaip apskaičiuojamos valstybinio socialinio draudimo įmokos?

Valstybinio socialinio draudimo įmokos apskaičiuojamos proporcingai išduodamam ar pratęsimam verslo liudijimo galiojimo laikui, kuris skaičiuojamas kalendorinėmis dienomis.

²⁰ Žin., 2004, Nr. 63-2243.

²¹ Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. gruodžio 12 d. nutarimą Nr. 1327 „Dėl valstybinės socialinio draudimo bazinės pensijos padidinimo bei einamųjų 2008 metų draudžiamųjų pajamų patvirtinimo“ (Žin., 2007, Nr. 135-5471).

Kai verslo liudijimo galiojimo pradžios diena ir galiojimo pabaigos diena sutampa su kalendorinio mėnesio pradžia ir pabaiga, mokama visa valstybinio socialinio draudimo mėnesio įmoka.

Pavyzdys

Verslo liudijimo galiojimo laikas nuo 2008-02-01 iki 2008-02-29. Valstybinio socialinio draudimo įmoka yra 158 Lt.

Jei verslo liudijimo galiojimo laikotarpis trumpesnis nei kalendorinis mėnuo arba jei jis galioja nurodytomis dienomis, tai kalendorinio mėnesio valstybinio socialinio draudimo įmokos apskaičiuojamos proporcingai verslo liudijimo galiojimo laikotarpiui.

Pavyzdys

1. Verslo liudijimo galiojimo laikas nuo 2008-02-01 iki 2008-02-27. Apskaičiuodami šio laikotarpio įmoką, 158 Lt mėnesio įmokos sumą daliname iš vasario mėnesio kalendorinių dienų skaičiaus – 29. Gautą sumą dauginame iš 27 dienų ir gauname 147,10 Lt.
2. Verslo liudijimas galioja nuo 2008-01-15 iki 2008-02-20. Mėnesio įmokos sumą 158 Lt daliname iš sausio mėnesio kalendorinių dienų skaičiaus ir dauginame iš 17 dienų (tiek dienų verslo liudijimas galioja sausio mėnesį). Gauta suma yra sausio mėnesio valstybinio socialinio draudimo įmokos suma. 158 Lt mėnesio įmokos sumą daliname iš vasario mėnesio kalendorinių dienų skaičiaus (29 d.) ir gautą sumą dauginame iš 20 dienų. Gauta suma yra vasario mėnesio valstybinio socialinio draudimo įmokos suma.
3. Jei verslo liudijimas išduotas, nurodant atskiras verslo liudijimo galiojimo dienas (tarkim, sausio mėnesį verslo liudijimas galioja 2, 9, 16, 23, 30 dienomis), tai 158 Lt mėnesio įmokos suma dalijama iš sausio mėnesio kalendorinių dienų skaičiaus ir gauta suma dauginama iš 5 dienų. Gauname valstybinio socialinio draudimo įmokos sumą, kurią reikia mokėti turint tokį verslo liudijimą.

Pasikeitus valstybinės socialinio draudimo pensijos pagrindinės dalies dydžiui verslo liudijimo galiojimo laikotarpiu, valstybinio socialinio draudimo įmokos atitinkamai perskaičiuojamos ir jų skirtumo suma sumokama per mėnesį nuo valstybinės socialinio draudimo pensijos pagrindinės dalies dydžio pasikeitimo dienos.

6.5. Kaip turi mokėti valstybinio socialinio draudimo įmokas asmuo tuo pačiu laikotarpiu įsigijęs kelis verslo liudijimus?

Valstybinio socialinio draudimo įmokos valstybinės socialinio draudimo pensijos pagrindinei daliai dydis nepriklauso nuo įsigyjamų verslo liudijimų skaičiaus. Kai įsigyjamų verslo liudijimų galiojimo laikas sutampa (persidengia), šiuo laikotarpiu verslo liudijimus įsigijęs gyventojas draudžiasi valstybiniu socialiniu draudimu kaip turintis vieną verslo liudijimą.

Pavyzdys

Tarkime, vieno verslo liudijimo galiojimo laikotarpiu (nuo 2008-02-01 iki 2008-02-29) gyventojas įsigyja kitą verslo liudijimą, kurio galiojimo laikas nuo 2008-02-15 iki 2008-03-31. Valstybinio socialinio draudimo įmokų už laikotarpį nuo 2008-02-15 iki 2008-02-29 papildomai mokėti nereikia, t.y. tokius verslo liudijimus turinčio gyventojų sumokamų valstybinio socialinio draudimo įmokų suma būtų 316 Lt (kaip už du mėnesius galiojantį verslo liudijimą (nuo 2008-02-01 iki 2008-03-31)).

6.6. Iki kada reikia sumokėti privalomas valstybinio socialinio draudimo įmokas?

Asmenys, ketinantys įsigyti verslo liudijimus trumpesniam negu 3 mėnesių laikotarpiui, privalo iš anksto sumokėti socialinio draudimo įmokas už visą verslo liudijimo galiojimo laikotarpį.

Asmenys, turintys verslo liudijimus, galiojančius 3 mėnesius ar ilgesnį laikotarpį, valstybinio socialinio draudimo įmokas moka kartą per ketvirtį, bet ne vėliau kaip iki kito ketvirčio pirmo mėnesio 15 dienos.

Pavyzdys

1. Tarkime, gyventojas įsigijo verslo liudijimą, kurio galiojimo laikas nuo 2008-04-01 iki 2008-06-30. Valstybinio socialinio draudimo įmoka turi būti sumokėta ne vėliau kaip iki 2008-07-15 imtinai.

2. Tarkime, gyventojas 2008-06-01 įsigijo verslo liudijimą, kuris galioja iki 2008-08-31. Valstybinio socialinio draudimo įmoka už verslo liudijimo galiojimo laikotarpį nuo 2008-06-01 iki 2008-06-30 turi būti sumokėta iki 2008-07-15 imtinai, o už laikotarpį nuo 2008-07-01 iki 2008-08-31 – iki 2008-10-15 imtinai. Valstybinio socialinio draudimo įmoka už visą verslo liudijimo galiojimo laikotarpį gali būti sumokėta iki 2008-07-15 imtinai.

Jei valstybinio socialinio draudimo įmokas privalantys mokėti verslo liudijimus įsigiję gyventojai jų nemoka, nuo pavėluotai sumokėtų ar pervestų valstybinio socialinio draudimo įmokų MAĮ nustatyta tvarka skaičiuojami delspinigiai. Delspinigiai pradedami skaičiuoti nuo kitos dienos po to, kai valstybinio socialinio draudimo įmokos turėjo būti sumokėtos, ir baigiami skaičiuoti valstybinio socialinio draudimo įmokų sumokėjimo dieną įskaitytinai.

6.7. Kokiais atvejais verslo liudijimus turintys asmenys gali nemokėti valstybinio socialinio draudimo įmokų?

Verslo liudijimus turintys asmenys valstybinio socialinio draudimo įmokų gali nemokėti²² (ir tas laikotarpis nebus įskaitytas į jų valstybinio socialinio draudimo stažą) tik tuo atveju, jeigu jie:

- gauna socialinio draudimo senatvės ar socialinio draudimo netekto darbingumo (invalidumo) pensijas, paskirtas pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymą,
- gauna šalpos pensijas ar kompensacijas, išskyrus šalpos našlaičių pensijas, paskirtas pagal Valstybinių šalpos išmokų įstatymą,
- gauna su socialinio draudimo santykiais susijusią (socialinio draudimo) senatvės ar netekto darbingumo (invalidumo) pensiją iš Europos Sąjungos valstybės narės, Europos ekonominės erdvės valstybės, Šveicarijos Konfederacijos arba šalies, su kuria Lietuvos Respublika yra sudariusi tarptautinę sutartį dėl socialinės apsaugos taikymo,
- yra laisvės atėmimo vietose arba Baudžiamojo kodekso nustatyta tvarka teismo nuosprendžiu jiems yra paskirtos priverčiamosios stacionarinio stebėjimo medicinos priemonės ar auklėjamojo poveikio priemonės specializuotose psichikos sveikatos priežiūros įstaigose,

²² Kaip tai nustatyta Valstybinio socialinio draudimo įstatymo (Žin., 1991, Nr. 17-447; 2004, Nr. 171-6295) 8 straipsnio 3 dalyje, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto sudarymo ir vykdymo taisyklių, patvirtintų Vyriausybės 2005 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 647 (Žin., 2005, Nr. 75-2725), 48 punkte.

- privalomai draudžiami valstybiniu socialiniu draudimu pagal Lietuvos Respublikos įstatymus,
- turi būtinaįjį socialinio draudimo stažą socialinio draudimo senatvės pensijai gauti (30 metų) pagal Valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymą arba yra sukakę senatvės pensijos amžių pagal Lietuvos Respublikos valstybinių socialinio draudimo pensijų įstatymą.

6.8. Kokios socialinės garantijos yra teikiamos mokantiems valstybinio socialinio draudimo įmokas asmenims?

Mokėdami valstybinio socialinio draudimo įmokas verslo liudijimus turintys asmenys įgyja teisę į senatvės ar netekto darbingumo (invalidumo) pensijas. Mirties atveju apdraustojo sutuoktinis ir vaikai įgyja teisę į našlių ir našlaičių pensijas.

Pastaba: Jei pagal verslo liudijimą gyventojas dirbo ne visą kalendorinį mėnesį ir Fondo valdybos teritoriniam skyriui pateikė rašytinį prašymą bei sumokėjo valstybinio socialinio draudimo įmokas už visą kalendorinio mėnesio laikotarpį, jam bus įskaitytas valstybinio socialinio draudimo stažas už visą mėnesį.

6.9. Kur mokamos valstybinio socialinio draudimo įmokos?

Valstybinio socialinio draudimo įmokos pavedimu (atėjus į banką ar elektroninės bankininkystės būdu) arba pašto perlaida sumokamos į Fondo valdybos teritorinio skyriaus nurodytą banko sąskaitą Lietuvos Respublikos teritorijoje. Mokėjimo dokumentuose turi būti nurodytas draudžiamą asmens kodas arba draudėjo kodas (tais atvejais, kai asmuo neturi asmens kodo, jis turi kreiptis į Fondo valdybos teritorinį skyrių dėl draudėjo kodo suteikimo), taip pat – įmokos pavadinimas ir kodas. Smulkesnę informaciją galima rasti www.sodra.lt.

6.9.1. Valstybinio socialinio draudimo įmokų kodų sąrašas¹⁷

Įmokų pavadinimas	Įmokos (kodas)	Delspinigiai (kodas)	Baudos (kodas)	Kitos įplaukos
Asmenų, dirbančių pagal verslo liudijimus, valstybinio socialinio draudimo įmokos	261	262	263	
Atidėtų valstybinio socialinio draudimo fondui mokėtinų sumų įmokos	273	274	275	

Atkreipiame dėmesį į tai, kad, mokant valstybinio socialinio draudimo įmokas, delspinigius ar baudas, turi būti nurodyti skirtingi įmokų kodai.

Asmenys, dirbantys pagal verslo liudijimus ir sudarę įmokų įsiskolinimo Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui sumokėjimo atidėjimo ir delspinigių mokėjimo atidėjimo sutartis, mokėjimo pavedimuose turi nurodyti atidėtų valstybinio socialinio draudimo fondui mokėtinų sumų įmokų kodus.

Jei asmuo įsigyto verslo liudijimo galiojimo metu praranda teisę nemokėti valstybinio socialinio draudimo įmokų (asmuo atleidžiamas iš darbo, pasibaigia nustatytas

¹⁷ Įmokų kodai yra paskelbti leidinyje „Valstybės žinios“ (Žin., 2007, Nr. 34 - 1269).

neįgalumas), tai jis privalo apie tai pranešti Fondo valdybos teritoriniam skyriui ir sumokėti išsiskolinimą už likusį verslo liudijimo galiojimo laiką per 5 darbo dienas.

AVMI teritorinis skyrius, išduodamas naują ar pratęsdamas anksčiau įsigytą verslo liudijimą, patikrina Fondo valdybos teritorinio skyriaus pateiktą asmenų, išsiskolinusių Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui, sąrašą. Jeigu asmuo, įsigyjantis verslo liudijimą, skolingas Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetui, tokiam asmeniui AVMI teritorinis skyrius verslo liudijimo neišduoda ir/ar nepratęsia tol, kol nesumokamas išsiskolinimas, o AVMI teritoriniam skyriui nepateikiamas tai patvirtinantis dokumentas.

VII. Privalomojo sveikatos draudimo įmokų sumokėjimas

Gyventojai, įsigiję tam tikros veiklos rūšies verslo liudijimus, moka¹⁸ privalomojo sveikatos draudimo įmokas (toliau – PSD), kurios sudaro 30 procentų sumokėto fiksuoto pajamų mokesčio sumos, bet per mėnesį ne mažiau kaip 1/12 metinės valstybės biudžeto įmokos už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis¹⁹. Tai yra: šios įmokos yra fiksuoto pajamų mokesčio, mokamo įsigyjant verslo liudijimą, dalis, tačiau, jei 30 procentų per mėnesį sumokėtos fiksuoto pajamų mokesčio sumos sudaro mažiau kaip 1/12 metinės valstybės biudžeto įmokos už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis einamaisiais mokesčiais metais (2008 m. – 35.68 Lt per mėnesį²⁰) skirtumą privalo papildomai mokėti gyventojai, kurie nėra apsidraudę ar apdrausti privalomuoju sveikatos draudimu²¹. Ši nuostata taikoma neatsižvelgiant į tai, ar gyventojui taikomas savivaldybių tarybų nustatytas mažesnis fiksuotas pajamų mokeskis.

Privalomojo sveikatos draudimo įmokas gyventojams apskaičiuoja verslo liudijimą išduodantis AVMI teritorinis skyrius prieš išduodamas gyventojui verslo liudijimą.

Trūkstama dalis tarp faktiškai sumokėtos (sudaranti 30 proc. per mėnesį sumokėto fiksuoto pajamų mokesčio sumos) ir minimalios privalomojo sveikatos draudimo įmokos turi būti sumokama į verslo liudijimą išduodančio AVMI teritorinio skyriaus biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą prieš išduodant verslo liudijimą.

VIII. Pajamų, gautų iš veiklos pagal verslo liudijimą, deklaravimas

8.1. Ar gyventojas turi teikti pajamų mokesčio deklaraciją?

Nuolatinis Lietuvos gyventojas, per mokesčinių laikotarpi (kalendorinius metus) gavęs pajamų iš veiklos, vykdomos įsigijus verslo liudijimą, privalo iki kitų metų gegužės 1 dienos pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją GPM305. Jei tas gyventojas tą mokesčinių laikotarpį pajamų iš šios veiklos negavo, tai ir deklaracijos teikti neprivalo.

¹⁸ Kaip tai nustatyta Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo (Žin., 2002, Nr. 123-5512) 17 straipsnio 4 dalyje, kurie verčiasi individualia veikla pagal verslo liudijimus, moka privalomojo sveikatos draudimo įmokas

¹⁹ Metinės valstybės biudžeto įmokos už valstybės lėšomis draudžiamus asmenis yra nustatomos Atskirų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu.

²⁰ Apskaičiuota pagal 2008 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo 7 straipsnio nuostatą, kad 2008 metais valstybės biudžeto įmokos į Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetą yra po 428,1 lito už kiekvieną valstybės lėšomis draudžiamą asmenį.

²¹ Tai yra: už juos yra mokamos PSD įmokos kaip už dirbančius pagal darbo sutartis arba kaip už individualios įmonės savininkus ar ūkininkų bendrijų narius ar kt., arba jeigu gyventojas, vykdamas individualią veiklą pagal verslo liudijimą, pagal Sveikatos draudimo įstatymo 6 straipsnio 4 dalį yra draudžiamas valstybės lėšomis.

Fiziniai asmenys, įrašyti verslo liudijime ir kartu vykdę tą veiklą, gautų pajamų deklaruoti neprivalo. Visas iš tokios veiklos gautas pajamas turi deklaruoti verslo liudijimą įsigijęs gyventojas.

8.2. Kokios formos deklaraciją pildyti ir teikti?

Jei per mokestinį laikotarpį pajamos gautos tik iš veiklos pagal verslo liudijimą, tai turi būti pildoma GPM305 formos deklaracija ir jos priedas GPM305V. Jeigu gyventojas per kalendorinius metus gavo ir kitokių pajamų, tai turi būti pildomi ir kiti GPM305 formos deklaracijos priedai. Plačiau skaityti Metinės pajamų mokesčio GPM305 formos deklaracijos užpildymo ir pateikimo taisyklės²².

8.3. Ar iš veiklos pagal verslo liudijimą pajamų galima atimti patirtas veiklos išlaidas ir pasinaudoti pajamų mokesčio lengvatomis?

Deklaruojant pajamas iš veiklos pagal verslo liudijimą, jokios su ta veikla susijusios išlaidos neatimamos. Gyventojas patirtų išlaidų suma neturi įtakos fiksuoto pajamų mokesčio, sumokėto už verslo liudijimą, dydžiui. Gyventojas, gaudamas pajamas tik iš veiklos pagal verslo liudijimą, **negalės** pasinaudoti lengvatomis, leidžiančiomis atimti iš pajamų tam tikras gyventojas patirtas išlaidas²³.

Gyventojui, gaunančiam pajamas tik iš veiklos pagal verslo liudijimą, yra netaikomi neapmokestinamieji pajamų dydžiai (NPD) ir papildomi neapmokestinamieji pajamų dydžiai (PNPD)²⁴.

²² Metinės pajamų mokesčio GPM305 formos deklaracijos užpildymo ir pateikimo taisyklės yra patvirtintos VMI prie FM viršininko 2007 m. lapkričio 19 d. įsakymu Nr. VA-72 (Žin., 2007, Nr. 123-5058).

²³ Šių išlaidų sąrašas, pateiktas GPMĮ 21 straipsnio 1 dalyje, yra toks:

1) savo, sutuoktinio arba savo nepilnamečių vaikų (įvaikių) bei iki 18 metų ir vyresnių neįgaliųjų vaikų (įvaikių), kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis (iki 18 metų ir vyresnių vaikų (įvaikių), kuriems iki 2005 m. birželio 30 d. buvo nustatyta visiška negalia), naudai sumokėtos gyvybės draudimo įmokos pagal gyvybės draudimo sutartis, kuriose numatyta, kad draudimo išmoka išmokama ne tik įvykus draudimui įvykiui, bet ir pasibaigus draudimo sutarties galiojimo terminui;

2) savo, sutuoktinio bei iki 18 metų ir vyresnių neįgaliųjų vaikų (įvaikių), kuriems nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis (iki 18 metų ir vyresnių vaikų (įvaikių), kuriems iki 2005 m. birželio 30 d. buvo nustatyta visiška negalia), naudai sumokėtos pensijų įmokos į pensijų fondus;

3) palūkanos už paimtą kreditą gyvenamajam būstui statyti arba jam įsigyti, sumokėtos banko, kitoms kredito įstaigoms arba finansų ministro sąraše nurodytiems užsienio valstybių fondams ir valstybinėms finansinėms institucijoms, kurių daugiau kaip 50 procentų akcijų (dalių, pajų) paketo turėtojai yra užsienio valstybių vyriausybės, taip pat palūkanos, sumokėtos finansų įmonei už gyvenamojo būsto finansinę nuomą (lizingą);

4) už studijas (kurias baigus įgyjamas aukštasis išsilavinimas ir(ar) suteikiama kvalifikacija, taip pat doktorantūros bei meno aspirantūros studijos) studijuojančių nuolatinių Lietuvos gyventojų sumokėtos sumos. Jei už studijas sumokėta skolintomis lėšomis (tam tikslui paimta iš kredito įstaigos paskola), tai iš pajamų gali būti atimta per mokestinį laikotarpį grąžinta šios paskolos dalis.

*5) už vieną per šešerius metus įsigytą asmeninio kompiuterio vienetą su programine įranga ir(arba) interneto prieigos įrengimą kartu su šiai prieigai reikalingos įrangos įsigijimo išlaidomis, neviršijančios 4000 Lt. Jeigu kompiuterio vienetas su programine įranga įsigyjamas pagal sutartį, kurioje nustatyta, kad nuosavybės teisė į daiktą pereina pirkėjui sumokėjus visą sutartyje nustatytą kainą, tai iš pajamų gali būti atimama faktiškai sumokėta kainos dalis (išskyrus palūkanas), tačiau visa atimama suma negali viršyti 4000 Lt (įskaitant interneto prieigos įrengimo ir šiai prieigai reikalingos įrangos įsigijimo išlaidas) per sutarties galiojimo laikotarpį. Asmeninio kompiuterio vienetą sudarančių elementų sąrašą tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė arba jos įgaliota institucija.

*Pastaba: 5 punkto nuostatos taikomos deklaruojant 2004, 2005, 2006, 2007, 2008 ir 2009 metų gyventojų pajamų mokesčių.

²⁴ Plačiau apie neapmokestinamuosius pajamų dydžius žr. GPMĮ 20 straipsnį.

IX. Iki 2 proc. pajamų mokesčio sumos skyrimas paramai

Nuolatinis Lietuvos gyventojas, sumokėjęs fiksuoto dydžio gyventojų pajamų mokesť už verslo liudijimą, gali iki 2 proc. sumokėto mokesčio skirti paramai. Paramą galima suteikti Lietuvos vienetais, turintiems teisę pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymą²⁵ gauti paramą, kurių veiklos tikslas nėra pelno siekimas, o gautas pelnas negali būti skiriamas jų steigėjams, dalininkams ar nariams. Pagal Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymo nuostatas nurodyti juridiniai asmenys, išskyrus tradicines Lietuvos religines bendruomenes, bendrijas ir centrus, turi teisę gauti paramą tik labdaros ir paramos įstatymo nustatyta tvarka gavę paramos gavėjo statusą (toliau – paramos gavėjai). Juridinių asmenų, turinčių teisę gauti paramą, duomenis galima rasti VMI prie FM svetainėje www.vmi.lt (Titulinis>Duomenų bazės>Paramos gavėjų duomenys).

Nuolatinis Lietuvos gyventojas gali išskirstyti iki 2 proc. sumokėto pajamų mokesčio sumos keliems paramos gavėjams, bet apskaičiuota konkrečiam paramos gavėjui pervestina suma turi būti ne mažesnė nei 10 Lt.

Prašymui pervesti iki 2 procentų pajamų mokesčio sumos naudojama VMI prie FM viršininko 2003-02-07 įsakymu²⁶ Nr. V-45 patvirtinta Prašymo FR0512 forma, kuri turi būti pateikiama iki kitų metų gegužės 1 dienos.

X. Gyventojų registravimosi PVM²⁷ mokėtojais ir PVM mokėjimo prievolės

10.1. Dėl prekių tiekimo ir paslaugų teikimo atsirandančios prievolės

10.1.1. Kada veiklą pagal verslo liudijimą vykdančias gyventojas privalo registruotis PVM mokėtoju?

Gyventojai, kurie vykdo veiklą pagal verslo liudijimą, PVM mokėtojais turi užsiregistruoti, jeigu per metus (per paskutinius 12 mėnesių) bendra už parduotas prekes ir/ar suteiktas paslaugas gauta ar gautina atlygio suma buvo didesnė kaip 100 000 Lt.

Pavyzdys

Tarkime, kad gyventojas nuo 2007 m. birželio mėnesio verčiasi tekstų vertimo veikla. 2007 m. balandžio - gruodžio mėnesiais jo atlygis iš tekstų vertimo veiklos buvo 85 000 Lt. 2008 m. sausio mėnesį iš šios veiklos gauta 35 000 Lt.

Šiam asmeniui 2008 m. sausio mėnesį atsirado prievolė registruotis PVM mokėtoju bei skaičiuoti ir mokėti į biudžetą PVM. Taigi, atsižvelgiant į tai, kad atlygis iš vykdomos veiklos per paskutinius 12 mėnesių sudarė 120 000 Lt (85 000 + 35 000), t.y. viršijo PVM registravimui nustatytą 100 000 Lt ribą, gyventojui atsirado prievolė registruotis PVM mokėtoju ir nuo viršijančios šią ribą sumos (20 000 Lt) apskaičiuoti PVM ir jį sumokėti į biudžetą.

²⁵ (Žin., 1993, Nr. 21-506; 2000, Nr. 61-1818).

²⁶ (Žin., 2003, Nr. 16-688).

²⁷ Pridėtinės vertės mokesťis.

10.1.2. Kaip apskaičiuojama į biudžetą mokėtina PVM suma, kai PVM mokėtoju neįsiregistravusio gyventojų metų (paskutinių 12 mėnesių) pajamos iš veiklos pagal verslo liudijimą yra didesnės kaip 100 000 Lt?

PVM prievolės gyventojui, kuris, viršijęs privalomą 100 000 litų sumą neįsiregistravo PVM mokėtoju, skaičiuojamos kiekvieną mokesčių laikotarpį. Skaičiuojant mokėtiną į biudžetą PVM sumą yra atsižvelgiama į per paskutinius 12 iš eilės einančių mėnesių laikotarpį gautas bei gautinas atlygio sumas už per tą laikotarpį patiektas prekes ir(arba) suteiktas paslaugas.

10.1.3. Nuo kada PVM mokėtoju neįsiregistravęs gyventojas turi pradėti skaičiuoti į biudžetą mokėtiną PVM?

PVM turi būti pradėtas skaičiuoti nuo to mėnesio, kurį buvo viršyta PVM registravimui nustatyta 100 000 Lt atlygio suma.

Pavyzdys

Gyventojas pagal verslo liudijimą prekiaavo avalyne. Jo pajamos per 12 paskutiniųjų mėnesių (2006 m. lapkričio - gruodžio ir 2007 m. sausio - spalio) sudarė 102 000 Lt, 100 000 Lt riba buvo viršyta 2007 m. spalio mėnesį 2000 Lt suma.

Gyventojui prievolė skaičiuoti ir mokėti į biudžetą PVM atsirado 2007 m. spalio mėnesį. Spalio mėnesio PVM skaičiuojamas nuo 2000 Lt ir sudaro 305 Lt ($2000 \times 18 / (100 + 18)$).

10.2. Prievolės, atsirandančios dėl prekių įsigijimo iš kitų ES valstybių

10.2.1. Kada atsiranda prievolė registruotis PVM mokėtojais dėl prekių įsigijimų iš kitų ES valstybių narių?

PVM mokėtojais privalomai registruojami prekes (išskyrus naujas transporto priemonės ar akcizais apmokestinamas prekes) iš ES valstybių įsigyjantys, individualia ar profesine veikla besiverčiantys Lietuvos fiziniai asmenys, nors jų atlygis iš vykdomos ekonominės veiklos per paskutinius 12 mėnesių nebuvo didesnis kaip 100 000 Lt.

Vadinasi, verslo liudijimą įsigijusiam gyventojui prievolė registruotis PVM mokėtoju atsiranda, jeigu jo per praėjusius kalendorinius metus iš ES valstybių narių įsigytų prekių vertė buvo didesnė kaip 35 000 Lt arba jei einamaisiais metais jis numato viršyti 35 000 Lt sumą.

Skaičiuojant iš kitų ES valstybių narių įsigytų prekių vertę, reikia atsižvelgti tik į tokių prekių vertę, kurių pardavėjai savo šalyje yra įregistruoti PVM mokėtojais ir neatsižvelgiama į tokių prekių vertę, kurios: ES valstybėje buvo apmokestintos taikant specialią apmokestinimo schemą (maržą); jeigu būtų tiekiamos Lietuvoje, tai joms būtų taikomas 0 procentų PVM tarifas ar būtų neapmokestinamos PVM.

Pavyzdys

Verslo liudijimą turintis gyventojas verčiasi drabužių prekyba prekyvietėse. Jis PVM mokėtoju neįsiregistravęs, nes per paskutinius 12 mėnesių atlygis už parduotas prekes nebuvo didesnis kaip 100 000 Lt. 2006 metais iš Lenkijos šis asmuo įsigijo prekių už 20 000 Lt, 2007 m sausio mėnesį už 15 000, o balandžio mėnesį 25 000 Lt.

Taigi, per 2006 kalendorinius metus gyventojas įsigijo prekių mažiau kaip už 35 000 Lt, todėl jam nebuvo prievolės įsiregistruoti PVM mokėtoju dėl prekių įsigijimo. Per 2007

metų keturis mėnesius šis gyventojas iš ES valstybės narės įsigijo prekių daugiau kaip už 35 000 Lt, todėl jam atsirado prievolė registruotis PVM mokėtoju ir nuo sumos, viršijančios 35 000 Lt, skaičiuoti ir mokėti į biudžetą PVM.

Pažymėtina, kad gyventojas, išsiregistravęs PVM mokėtoju dėl prekių įsigijimų iš ES valstybės narės, turi skaičiuoti visų savo tiekiamų prekių ir/ar teikiamų paslaugų pardavimo PVM.

10.2.2. Kokios prievolės atsirastų gyventojui, turėjusiam registruotis PVM mokėtoju dėl prekių įsigijimų iš kitų ES valstybių narių, tačiau juo neįsiregistravusiam?

Jeigu gyventojas, atsiradus prievolei registruotis PVM mokėtoju dėl prekių įsigijimo iš ES valstybių narių, PVM mokėtoju neįsiregistruoja, tai:

- ES valstybių narių įmonės ir gyventojai (kurie savo šalyse vykdo ekonominę veiklą ir yra išsiregistravę PVM mokėtojais) Lietuvos gyventojui parduodamas prekes apmokestinę taikydami savo šalyse nustatytą PVM tarifą,
- Lietuvos gyventojas nuo iš ES valstybių narių įsigytų prekių vertės (be PVM, sumokėto ES valstybėse narėse) privalėtų apskaičiuoti ir sumokėti į Lietuvos biudžetą 18 proc. ar lengvatinį 5 proc. PVM,
- nuo tos dienos, kurią privalėjo registruotis PVM mokėtoju, gyventojas privalėtų skaičiuoti savo parduodamų prekių ir/ar suteikiamų paslaugų pardavimo PVM ir sumokėti jį į Lietuvos biudžetą,

XII. Rekomenduojami leidiniai

Leidiny „Ką turėtų žinoti turgaviečių prekyautojai operatyvaus patikrinimo metu ir apie prekių įsigijimo dokumentus“

Leidiniai apie PVM prievoles, ekonominę veiklą vykdančiams asmenims (įskaitant gyventojus, įsigijusius verslo liudijimus):

- **Atmintinė fiziniams asmenims apie pridėtinės vertės mokestį**
- **Ar reikia registruotis PVM mokėtoju?**
- **Asmenų, kurie nėra registruoti PVM mokėtojais, PVM prievolės.**

Leidiny "2 PROC. GYVENTOJŲ PAJAMŲ MOKESČIO - PARAMAI"

Informuojame, kad nemokamas konsultacijas mokesčių klausimais bei bendrąją informaciją teikia VMI prie FM Mokesčių informacijos skyrius nemokamu telefonu 1882. Informaciją, reikalingą mokesčiams apskaičiuoti ir sumokėti, taip pat mokesčių paaiškinimus ir komentarus, populiariausius klausimus ir atsakymus į juos galite rasti Mokesčių informacijos skyriaus konsultacinės medžiagos duomenų bazėje adresu: <http://mic.vmi.lt>.